

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1879. Andra Kammaren. N:o 40.

Onsdagen den 23 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 16 i denna månad.

§ 2.

Fortsattes föredragningen af Stats-Utskottets utlåtande N:o 15, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Nionde hufvudtitel; hvarvid i ordningen förekom

Punkten 3.

Utskottet hade i denna punkt utlåtut sig öfver Kongl. Maj:ts förslag, att Assessoren i Göta Hofrätt, *Constans Edvard Stjernspetz*, måtte från och med månaden näst efter den, då afsked från assessors-embetet blefve honom meddeladt, uppföras å allmänna indragningsstaten till åtnjutande för sin återstående lifstid af en årlig pension till belopp af 3,300 kronor, motsvarande en assessorslön i lägsta lönegrad.

*Om pension
för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.*

Och hade Utskottet hemställt, att Riksdagen måtte bevilja den för bemälda assessor äskade årliga pension af 3,300 kronor.

I anledning af nämnda hemställan, mot hvilken Herrar *Sven Nilsson* i Efveröd, *Ola Andersson* i Burlöf och *Nils Petersson* inom Utskottet reserverat sig, anförde

Herr Aug. Peterson: Då jag såsom suppleant i Stats-Utskottet deltagit vid behandlingen derstädes af 9:de hufvudtiteln, men icke närvarit vid betänkandets justering och följaktligen icke varit i tillfälle att anteckna mig såsom reservant vid de punkter, uti hvilka jag icke kunnat biträda Utskottets förslag, ber jag att nu få tillkänna-

Om pension gifva, att dessa punkter äro alla dem, vid hvilka Utskottsledamöter från denna Kammare antecknat sig såsom reservanter.

för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.
(Forts.).

Hvad särskildt denna fråga angår, har jag ansett, att Riksdagen åtminstone icke för det närvarande borde bifalla Kongl. Maj:ts proposition om pension åt Assessoren Stjernspetz. Han utnämndes till sin innehafvande tjänst den 29 Januari 1875 och blef redan den 9 Augusti samma år till följd af iråkad sinnessjukdom oförmögen att tjänsten vidare sköta. Han beklädde således sin befattning endast några månader och är för det närvarande endast 43 år gammal. Han skulle således, om pensionen bifölles, kunna komma i vida förmånligare förmögenhetsförhållanden än nu, emedan han, derest han en gång möjligen blir frisk, bör med oförminskade kroppskrafter kunna helt och hållet egna sig åt andra sysselsättningar och ändock af staten åtnjuta en dryg pension. Visserligen är det sant, att öfverläkaren vid Vadstena hospital, der Assessor Stjernspetz under senare åren vårdats, förklarar hans sinnessjukdom "sannolikt vara obotlig". Men att denna sannolikhet äfven skall blifva *verklighet*, det är dock icke gifvet. Och under förutsättning att han verkligen *kan* blifva till helsan återstæld, vill jag icke vara med om att åt en så ung man bevilja en för staten mycket betungande pension. Jag tror derföre, att då hittills under Stjernspetz' sjukdom hans tjänst skötts af en adjungerad ledamot och ingen olägenhet häraf hittills försports, detta förhållande utan risk för Hofrättens verksamhet tills vidare kan fortfa-
ra.

För öfrigt må jag säga, att Stjernspetz icke kan hafva synnerligen stora utgifter, då han icke varit gift och således icke bör hafva familj att försörja, hvarföre den honom tillkommande pensionen således skulle till större delen komma hans förmögna anförvandter till godo. Detta är visserligen i och för sig icke något väsentligt skäl för ogillande af pensionsförslaget, men stäldt i sammanhang med de förhållanden jag förut antydt, är det åtminstone icke egnadt att öka dess lämplighet.

På grund af hvad jag sålunda yttrat yrkar jag afslag å Kongl. Maj:ts, af Utskottet i denna del tillstyrkta proposition.

Herr J. Andersson i Tenhult: Det har fäst min uppmärksamhet, att det embetsverk, till hvilket ifrågavarande embetsman hör, icke yttrat sig öfver hans förhållande i tjensten. Ser man deremot i statsrådsprotokollet för den 22 November sistlidne år, så finner man i 5 punkten det omdömet uttaladt, att den der omnämnde tjänstemannen "med utmärkt nit och skicklighet fullgjort sina åligganden samt i öfrigt städse gjort sig känd för en stadgad och hedrande vandel". I punkten 6 står, att tjänstemannen "städse på ett berömvärdt sätt fullgjort sina tjänstebefattningar" och i punkten 7 "att han städse ådagalagt den största pligttrohet och mer än vanligt nit och intresse". Men i fråga om den nu föredragna punkten nämnes i detta afseende icke ett ord. Följaktligen är man i ovisshet om, huruvida han i tjensten förhållit sig på ett sådant sätt, att han kan vara förtjent af att erhålla pension. Härom vill jag dock icke fälla något omdöme.

Då jag med flere nyvalde representanter, som förut icke haft till-

fälle att blicka in i statsmaskineriets ofta nog invecklade gång, ankommo till Riksdagen, helsades vi alla med den föga angenäma under rättelsen, att en större statsbrist förefans, som på ett eller annat sätt måste fyllas. Säsom nybörjare var ingenting naturligare än söka göra klart för mig, huru det var möjligt att under den djupaste fred, samt flera års gynsamma skördar och ehuru inga störande händelser inträffat, som efter min uppfattning kunnat föranleda någon rubbning i förhållandenas normala gång, likväl finna en större statsbrist.

*Om pension
för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.
(Forts.)*

De forskningar, jag af sådan anledning företagit, har försatt mig i den öfvertygelsen att treune särskilda, under senare tider tillkomna, omständigheter till största delen förorsakat den brydsamma belägenhet, hvori vi nu befinna oss. Dessa orsaker tror jag äro de många och stora tjänstemännens löner, stora pensioner och slutligen frihandels-systemet. Genom de löneregleringar, som under de senare 6 åren pågått och ännu pågå, ha tjänstemännens löner stegrats till en förut icke anad höjd och löneförhöjningarne under de sistförflutna 5 åren, om jag ej misstagit mig ökat med mer än 15 millioner kronor.

Pensionerna ha under sagda tid blifvit bestämda från 80 till 100 procent af lönen, således i många fall alldeles lika med den förhöjda ordinarie lönen.

Hvad blir följden af detta? Jo, att tjänstemännen taga afsked, så snart de hunnit pensionsåldern, som i vissa fall inträffar mycket tidigt, hvarefter de under hela sin återstående lifstid få såsom pension uppbära lika belopp, som med afträdda tjensten varit i ordinarie lön förenadt.

Om man vidare aktgiver på förhållandena, synes mig, som tjänstemännen, ett eller annat år före pensionsårets ingång, så vidt möjligt är, uppflyttas till högre tjänstebefattning och högre tjänstegrad, för att efter 1 à 2 års förlopp taga afsked och komma i åtnjutande af så stor pension som möjligt, och följaktligen blir det lätt förklarligt hvarföre statsbrist uppkommit. Och synes mig, som statsbristen än vidare år efter år kommer att ökas, enär statens tjänare så att säga, skola på tvåfaldt sätt godtgöras, nemligen stor lön och stor pension.

Genom det förhållande, att statens tjänstemän vid tidig ålder pensioneras, och dessa, man efter man, kort före pensionstiden uppflyttas till högre löner för att efter ett par års förlopp taga afsked och få pension, kan ju lätt hända, att vid en och samma tjänstbefattning hvart annat och hvart tredje år göres en pensionär och förty 2, 3, ja, möjligen 4 pensionärer hvardera samtidigt uppbära lika inkomst som den tjänstgörande har i lön, då i sådant fall statens utgifter för en syssla med 4,000 kronors lön, inberäknadt pensionärerne, som förut innehaft samma syssla, alltså kan sammanlagdt uppgå till 20,000 kronor pr år. Hvart skall ställningen vid dylika förhållanden taga vägen? Spå den som kan!

Då de flesta varor, som från utlandet införas, nu draga en obetydlig tull, och de värdefullaste alldeles ingen, och vårt land öfversvämmas af utlandets bearbetade produkter i utbyte mot vårt mynt, under det att landets egna arbetare få gå sysslolösa, och under det att landets största jernförädlade inrättningar och industriella företag

Om pension
för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.
(Forts.)

hotas af undergång, är fara värdt, att den tid snart kan inträffa, då inga andra penningar finnas kvar än de, som årligen från andra länder upplånas. Ett varnande exempel är nu redan för handen, då, oaktadt goda skördar, ifrågasattes att för vidmakthållande af jemvigten upptaga ett lån på icke mindre än 30 millioner kronor, hvilka icke lära förslå, då vi hafva en handelsbalans på cirka 80 millioner kronor.

Då det allt redan kommit derhän, som nu påpekats, hur skall det då, äfven i den närmaste framtiden, blifva möjligt lemna statens tjenare och dess pensionärer de rundliga aflöningar, som dem under den senast förflutna tiden blifvit tillförsäkrade, helst med säkerhet får antagas, att ju brydsammare penningställningen blir i vårt land, ju större blir emigrationen — som kan gå ända derhän, att till sist endast tjänstemän, pensionärer, fideikommissarier och fattighjon blifva kvar? Lyckliga framtid!

Sedan jag förutskickat dessa betänkligheter, vill jag uti den föreliggande frågan i hufvudsak yttra, att jag icke kan fatta lämpligheten af, att en tjänsteman vid 43 års ålder bör tillerkännas en årlig pension af 3,300 kronor. Den person, hvarom här är fråga, kan i likhet med många andra dödlige uppnå dubbla antalet år, då i sådant fall 43 års pensioner à 3,300 kronor per år skulle uppgå till en summa af 141,900 kronor, för det personen i fråga, om jag blifvit rätt underrättad, icke varit i statens tjänst mer än 12 år — och under tjänstetiden åtnjutit den lön som med sysslan varit förenad. Det synes mig, som mannen i fråga borde ha nedlagt särdeles stora förtjenster, för att dylika vedermälen kunnat ifrågasättas.

De upplysningar, som åtfölja den Kongl. propositionen så väl som Stats-Utskottets utlåtande, omtala inga som helst utmärkelser.

Jag kan icke anse, att staten är en fattigvårdsinrättning för att hjälpa enskilde personer, som kunna vara i nöd. Om så skulle vara förhållandet, skulle Riksdagen få en befattning, som vore helt och hållet vid sidan af dess bestämelse.

Jag yrkar följaktligen afslag å så väl denna punkt i Utskottets betänkande som alla andra af lika beskaffenhet.

Hans Excellens Herr Statsministern, Friherre De Geer: Till en början ber jag att få fästa Kammarrens uppmärksamhet derpå, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition om pension åt Assessoren Stjernspetz alldeles icke afser att bereda Stjernspetz någon förmån. Han är naturligen ovilkorligen berättigad att, så länge han till följd af sjukdom är urståndsatt att fullgöra sin tjänst, uppbära hela assessorslönen, hvilken svarar emot den föreslagna pensionen. Och just till följd af denna rättighet har Kongl. Maj:t icke ansett nödigt att här, såsom i fråga om åtskilliga andra till pensions erhållande föreslagne embets- och tjänstemän, hvilka man afsett att härmed bereda en förmån, framhålla, att han på ett berömvärdt sätt fullgjort sina tjänsteåligganden. Så var likväl förhållandet så länge hans helsa det tillät, och samma år han beklagligtvis insjuknade hade han af hofrätten blifvit uppförd på första rummet till den assessorstjänst, hvartill han sedermera utnämndes på grund af ådagalagd skicklighet och förtjenst.

Den Kongl. propositionen har tillkommit på grund af framställning från Göta Hofrätt och med anledning af det menliga, som måste ligga deri, att ett domare-embete kan komma att under en half mans-ålder skötas af en vikarie mot en så ringa ersättning som tjänstgöringspenningarne för en stadigvarande befattning. En talare har visserligen framhållit, att ännu kan det vara förhoppning om, att Assessor Stjernspetz kan tillfriskna, och att pension därför icke borde nu beviljas honom. Emellertid har man i allmänhet antagit, att en person, som mer än tre år lidit af sinnessjukdom utan att något tecken till en börjad förbättring visat sig, icke anses lemna någon förhoppning om tillfrisknande.

*Om pension
för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.
(Forts.)*

Riksdagen har ock vid fastställande af grunderna för pensionering af arméns och flottans befäl antagit, att under dylika förhållanden och precis med den tidsbestämning här i fråga om Assessoren Stjernspetz är upptagen, en tjänsteman må utan ansökning och utan att framställning derom sker till Riksdagen, öfverflyttas på pensionsstat med full pension. I afseende på de civila embetsverken har något sådant allmänt stadgande icke blifvit gjordt men Riksdagen har mångfaldiga gånger på särskild framställning beviljat dylik pension, och särskildt minnar jag mig, huru för ett par år sedan en tjänsteman i Svea Hofrätt, Assessorn Lönnroth, under likartade förhållanden öfverflyttades på pensionsstat.

Herr Bergius: Till hvad Hans Excellens Herr Statsministern anfört har jag icke annat att lägga, än att, sedan Stjernspetz i Januari 1875 utnämns till assessor, han derefter hela vårsessionen med noggranhet och nit tjänstgjorde i Hofrätten. Sedermera har han alltsedan September månad samma år varit för sjukdom urståndsatt att sköta sin tjänst — och att icke något hopp finnes om hans vederfående, derpå är väl det ett bevis, att hans antörvandter begärt hans förflyttande till indragningsstat. Hade något hopp om hans tillfrisknande funnits, hade det för honom varit fördelaktigare att kvarstå på sin plats än att komma på indragningsstat. Jag ber att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Jag hade icke ämnat att yttra något vid behandlingen af nionde hufvudtiteln, ty den är af den beskaffenhet, att jag helst skulle önska, att öfverläggningar derom i Kamrarne icke komme i fråga, då man icke dervid kan undgå att alltför mycket beröra personliga intressen. Emellertid kan jag icke underlåta att yttra några ord, särskildt vid den föredragna punkten.

För min del har jag icke betvivlat, att den ifrågavarande tjänstemannen har med nit och skicklighet fullgjort sin tjänst, men detta är, noga taget, hvarje tjänstemans skyldighet, och han har således derutinnan icke gjort mera än hans tjänst och pligt fordrat.

Nu har man sagt, att denne tjänsteman är berättigad att åtnjuta sin lön, oafsedt om han kan göra sin tjänst eller icke. Jag har vid ett föregående tillfälle uttalat min åsigt i denna fråga, så att jag ej nu ånyo behöfde yttra mig derom, men jag har några skäl att tillägga.

Om pension
för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.
(Forts.)

Det är i grundlagen bestämdt föreskrifvet, att den, som bekläder ordinarie embete, icke kan från sin innehafvande syssla skiljas utan ransakning och dom, det vill säga om han har begått fel eller förbrytelse i embetet, eller i öfrigt befinnes oduglig att sköta sin tjänst. Således torde det vara tydligt, att om det kan genom ransakningen ådagaläggas, att en tjänsteman icke utan våda för statens intressen kan sköta sin befattning, han äfven i den blifvande domen kan skiljas från tjänsten. I förevarande fall är det en vansinnig person, som väl utan allt tvifvel skulle, af den blifvande utredningen förklaras oduglig att bekläda domare-embetet, och nu har, i stället för den i grundlagen föreskrifna ransakningen, tjänstemannens förmyndare gått in till Kongl. Maj:t med ansökan om myndlingens afskedande från tjänsten med vilkor att han skall få åtnjuta full lön i pension. Det kan naturligtvis hafva något skäl för sig, att en vansinnig persons förmyndare kan ega rätt att handla å sin myndlings vägnar och således vara befogad att framkomma med en sådan ansökning, allra helst då den står i öfverensstämmelse med myndlingens intresse. Och jag tror äfven att Kongl. Maj:t och Riksdagen i förevarande fall ega att komma öfverens med förmyndaren om afskedet från tjänsten, så vidt man blir öfverens om pensionsbeloppet, men så blir ej förhållandet om ej tjänstemannens förmyndare godkänner öfverenskommelsen. Jag ber emellertid att få erinra om 23 och 24 punkterna i detta betänkande, som äfven handla om pensioner till sådana personer. Der förekommer nemligen, att Kongl. Maj:t begärt pension för 2 vansinniga tjänstemän, af hvilka den ene sjelf gått in med ansökning till Kongl. Maj:t att vid afskedstagandet erhålla pension. I andra fallet är det icke tjänstemannen sjelf som gjort ansökningen, utan är det domkapitlet som begärt hans entledigande, med vilkor om bibehållande af hela lönen i pension. I sådana fall tror jag icke att hvarken Kongl. Maj:t eller Riksdagen kan skilja en tjänsteman från sin tjänst utan ransakning och dom, utan tror att Kongl. Maj:t, i stället för att hänskjuta frågan till Riksdagen, bort öfverlemna den för utredning vid domstol. Jag föreställer mig nemligen, att Riksdagen icke på en vansinnig persons eller ett domkapitels ansökning kan skilja en tjänsteman från sin befattning, ty en vansinnig persons ansökning bör ej kunna tilläggas något afseende, då han icke är tillräknelig för sina handlingar, och ett domkapitel kan ej ega rätt att tala för der anstälde tjänstemän.

Således tror jag icke att Riksdagen har rätt att på Kongl. Maj:ts förslag skilja dessa tjänstemän från sin befattning och gifva dem pensioner, då de icke äro i den ställning att staten kan med dem öfverenskomma, då den åsigten är obestriddt riktig, att tjänstemän icke utan ransakning och dom kunna från sina befattningar entledigas. Således tror jag att den åsigten jag uttalat låter försvara sig. Kongl. Maj:t kan efter dom och ransakning skilja en tjänsteman, från sin tjänst, om han befinnes oduglig att sköta den. Och Kongl. Maj:t kan efter Riksdagens hörande öfverenskomma med tjänstemän som äro tillräkneliga för sina gerningar, och i andra fall deras målsmän, om rätt till pension med vilkor att de afträda tjänsten. Jag hade också föreställt

mig, att det hade bort vara endast af medlidsamhetsskäl, som understöd borde den nu ifrågavarande personen beviljas, och då hade man bort gå så tillväga, att understödet afpassats efter behovet, nemligen hvad som erfordras för hans vårdande å hospitalet. Denna kostnad uppgår icke till mera än 5 å 600 kronor om året, och skulle nu honom beviljas den ifrågasatta pensionen, så uppkomme ett ej obetydligt öfverskott, som staten finge tillskjuta utöfver hvad han behöfver för sitt uppehälle. På hvad sätt skola dessa medel användas, då den ifrågavarande tjänstemannen icke har hustru och familj att underhålla. Naturligtvis kommer, om han fortfarande förblifver sjuk och endast 5 å 600 kronor erfordras för hans vård, ett stort kapital att bildas, hvilket uteslutande kommer att tillfalla hans arfvingar, och således har tjänstemannen i fråga sjelf icke haft nyttan af det kapital staten skänkt honom. Jag tror, att detta är ett väl frikostigt sätt att gå till väga, och jag hade föreställt mig, att Kongl. Maj:t bort i sådant fall föreslå ett mindre belopp än det som nu ifrågasatts.

Det är icke heller alldeles säkert, att icke ifrågavarande tjänsteman kan blifva återstæld till helsan. Läkaren har icke gifvit något bestämdt intyg derom, utan endast sagt, att han "*sannolikt*" icke kan blifva återstæld. Ordet sannolikt, tror jag, väger icke så obetydligt, när det är fråga om intyg från en läkare. Om ifrågavarande person möjligen blifver frisk, så, enär han för närvarande endast är omkring fyrtio år gammal, inträffar det förhållande, att, jemte det han uppbär en pension af 3,300 kronor, han under tiden kan förtjena sitt uppehälle på annat sätt. Jag tror derföre att pensionsbeloppet bör nedsättas, och att i Riksdagens beslut förbehåll borde göras, att, om tjänstemannen blefve frisk, han vore skyldig att återigen inträda i statens tjänst, så att staten måtte få någon ersättning för sina uppoffringar, eller ock, att pensionen vid sådant förhållande komme att upphöra.

Det är på dessa skäl jag reserverat mig mot Utskottets förslag, och då jag icke kan finna, att det är någon särdeles stor olägenhet att uppskjuta beviljandet af den Kongl. propositionen ett eller annat år, tills man fått större visshet om, huruvida ifrågavarande person kan blifva frisk igen eller ej, yrkar jag afslag å såväl Kongl. Maj:ts som Stats-Utskottets förslag.

Herr Bergius: Med anledning af hvad den siste talaren anför ber jag att få fästa uppmärksamheten på stadgandet i Kongl. kungörelsen den 19 Maj 1876, angående vilkoren för åtnjutande af de från 1877 års början fastställda nya löneförmåner för Justitiekansleren, Justitierevisionsexpeditionen, rikets samtliga hofrätter och krigshofrätter. Här stadgas i femte punkten "att den, som af sjukdom hindras att sin tjänst förrätta, eger uppbära hela lönen." Således är Stjernspetz berättigad att såsom förut behålla hela sin lön, likasom det torde vara en gifven sak, att på ansökning af hans målsman afsked kan honom beviljas och att han utan målsmannens begifvande icke kan afskedas. Man har derför icke kunnat åt honom föreslå en mindre pension än den lön, han för närvarande åtnjuter. Nu har hans

Om pension
för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.
(Forts.)

Om pension
för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.
(Forts.)

tjänst i hofrätten uppehållits under nära fyra år genom vikarier, och det kan väl icke vara lämpligt, att så fortfarande sker. På denna grund vidhåller jag mitt yrkande om bifall till Utskottets förslag.

Herr O. B. Olsson: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Det är visserligen riktigt, såsom den siste talaren anmärkte, att, när en tjänsteman blir sjuk, han har rätt uppbära full lön. Men det kan inträffa, att tjänstemannen blir frisk igen. Läkaren har med afseende å här ifrågavarande tjänsteman visserligen sagt, att han "sannolikt" icke torde blifva bra, men det är dock icke säkert, att så ej kan ske.

Dessutom har Riksdagen tillförene många gånger begått ett sådant misstag och särskildt för ett tiotal år sedan, då den under samma förhållanden som nu, på grund af förklaring i läkarebetyg, att en person lede af en sjukdom, som sannolikt vore obotlig, beviljade samma person hela lönen i pension. Emellertid inträffade det förhållande, att denne person, efter några års förlopp, blef fullkomligt till helsan återställd, och under det han kunnat åter blifva en nyttig samhällsmedlem och sköta sina tjensteåligganden, fick sålunda staten vidkännas den förlusten, att till honom utbetala hela lönen i pension. Man kan icke veta, om icke samma förhållande kommer att ega rum i detta fall, och jag instämmer därför i Herr Sven Nilssons yrkande om afslag å så väl Kongl. Maj:ts som Utskottets förslag.

Herr Liss Olof Larsson: Jag har begärt ordet för att gifva till känna, att jag i Utskottet icke varit belåten med det beslut, Utskottet fattade i denna fråga. Jag framställde ock der ett annat yrkande, ehuru det icke vann understöd. Mitt förslag gick derpå ut, att man skulle bevilja denna pension, så länge ifrågavarande tjänsteman vore urståndsatt att sig sjelf försörja, det vill säga så länge, han vore lidande af sin nuvarande sjukdom. Jag erhöll då det svar, att han eller hans förmyndare å hans vägnar kunde underlåta att begära afsked, och i sådant fall komme han att kvarstå i tjensten samt åtnjuta sin lön. Man har sannerligen i detta svar ett talande exempel på, huruledes tjenstebefattningar betraktas såsom innehafvarens egen- dom. Det beror i detta fall på ifrågavarande tjänstemans förmyndares och anhörigas godtycke att ställa så till, att tjensten fortfarande innehafves af en tokig person, och dessa utqvittera hans lön, under det staten får tillse att göromålen bestridas af annan person än den som uppbär lönen, och detta fortfar så länge personen lefver, ty de kunna icke tvingas att för honom begära afsked. Staten står sålunda gent emot den enskilde fullkomligt redlös, för så vidt den icke betalar hvad som begäres.

Jag ber att härmed få erinra om något som väl mötte motstånd i denna Kammare men om hvars rättighet jag alltjemt är öfvertygad — nemligen derom att jag, då löne regleringar här förevarit, framställt förslag, som gått derpå ut, att lönerna måtte bestämmas något mindre och tjenstgöringspenningarne något större än enligt de till

Riksdagen inkomna framställningar, och jag fästade då uppmärksamheten just vid sådana omständigheter, som här föreligga.

Här har redan blifvit påpekadt, hurusom, genom det nu föreslagna sättet att gå tillväga, ifrågavarande tjänsteman, hvilken icke har familj och som är intagen å hospital och möjligen kan lefva mycket länge, skulle, om man får antaga att derstädes för honom betalas 500 kronor om året, sålunda årligen reservera 2,800 kronor, hvilken summa, under förvaltares och förmyndares vård år för år ökad med ränta på ränta, slutligen kan uppgå till ett kapital af 70,000 till 80,000 kronor, att efter hans död på arfvingarne fördelas. Det höga belopp, hvilket staten i pension till denna tjänsteman utbetalade, skulle sålunda hvarken vara någon belöning för arbete i stateus tjänst eller komma tjänstemannen sjelf till godo, utan samlades derigenom blott förmögenhet åt hans mer eller mindre aflägsna arfvingar. Detta allt förefaller som en orimlighet, men är icke dess mindre sann. Man bör visserligen anse tjänsten viktigare än dessa 3,300 kronor, och att det därför icke kan vara lämpligt, att en sinnessjuk person kvarstår såsom ordinarie domare, och att tjänsten sålunda uppehålles af en extra ordinarie eller vikarierande tjänsteman, men för min del anser jag det alldeles nödvändigt att vid beviljandet af pensionen, i fall sådant sker, inlägga sådana ordalag, som åsyftade, att, om ifrågavarande person blefve frisk, pensionen komme att upphöra. Vi hafva mer än ett exempel på, att en tjänsteman i många år på grund af sjukdom fått hela lönen i pension, men att det, besynnerligt nog, haft den verkan, att, så snart Riksdagen beviljat pensionen, samme person blifvit fullkomligt frisk — så frisk som någon af oss. Han åtnjuter emellertid hela lönen, utan att göra det minsta för statens bästa. Jag hyser därför stor tvekan att nu bifalla Utskottets och Kongl. Maj:ts förslag, då personen i fråga varit så kort tid sjuk och läkarebetyget dessutom innehåller, att han "*sannolikt*" icke blifver frisk.

Jag tror sålunda, att, huru motbjudande det än må förefalla, att en så viktig tjänst skötes genom vikarie, det dock vore lämpligt att vänta ett eller annat år och ställa karlen på förbättring. Om ändock ingen förbättring i hans tillstånd inträffade, föreställer jag mig, att, om Kongl. Maj:t då inkommer med proposition att bevilja honom hvad till hans uppehälle är af nöden, ingen enda röst i denna Kammarare skall höja sig deremot. Men att nu, emedan han för tillfället är sjuk, bevilja hela lönen i pension, kan jag icke gerna vara med om; utan yrkar äfven jag afslag å Utskottets förslag.

Herr Halldin: Jag har egentligen begärt ordet för att uttala samma tankar, som af Herr Liss Olof Larsson nu redan blifvit framställda och i hvilka jag ber få instämma; jag behöfver därför icke längre upptaga Kammararens tid. Ehuru följderna, enligt min åsigt, ställa sig högst oegentliga, ja rent af vidriga, om punkten, på sätt Utskottet föreslagit, bifalles, torde det likväl icke finnas annan utväg än att bifalla Kongl. Maj:ts proposition på sätt Utskottet föreslagit. Af handlingarne i frågan framgår, att Assessor Stjernspetz blifvit utnämnd till stateus ordinarie tjänsteman den 29 Januari 1875, och till

*Om pension
för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.
(Forts.)*

Om pension
för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.
(Forts.)

följd af sinnessjukdom måst lemna sin tjänst för att uppehållas af adjungerad person den 9 Augusti samma år. Således har Stjernspetz endast tjänstgjort fulla 6 månader, och är numera till vård intagen på ett af rikets hospital.

I Kongl. Maj:ts författning af den 1 November 1878, angående intagning å vård å rikets hospital, skall betalas för patient i 1:sta klassen 2 kronor, 2:dra klassen 75 öre, 3:dje klassen 50 öre per dag. Som nu Stjernspetz icke sjelf kau förvalta, ej heller är för hans rättsinnehafvare möjligt att till Stjernspetz personliga fördel kunna förbruka honom enligt författningen om pension tillkommande pensionsförmåner, samt då Stjernspetz icke heller har familj, blir följden den att hans släktingar, hvilka, efter hvad jag har hört sägas, lära vara förmögna, komma att dela det öfverskott, som likaledes enligt författningen om intagning, och vård å rikets hospital icke åtginge. Staten skulle alltså, sedan hospitalet af statsmedel blifvit godtgjort med, jag antager i 1:sta klassen, 2 kronor per dag, eller för år 730 kronor, till Stjernspetz' släktingar årligen utbetala 2,570 kronor, och detta för 6 månaders tjänstgöring! Finnes någon rimlighet i sådant? Jag måste svara nej. Påtagligen förefinnes en ofullständighet i författningen om pensionering, som med snaraste behöfver afhjelpas. Men, som jag redan sagt, på det författningen om tjänstemans pensionering icke må blifva kränkt, torde Kongl. Maj:ts proposition, likväl med någon ändring, böra bifallas. Jag föreställer mig att de oegentligheter, som här uppenbarligen föreligga, hade kunnat afhjelpas på annat sätt än som Utskottet föreslagit, och jag ber derföre ytterligare få nämna, att, då Stjernspetz är till vård intagen på ett hospital som är statens, penningarne, hvaraf pensionen utgår, äro statens. Stjernspetz är statens, Stjernspetz har rätt att förblifva statens och försvaras af staten, allt på grund af lag och rätt — så synes mig, det vara riktigast att hela den pensionssumma, som enligt författning tillkommer Stjernspetz, öfverlemnas till hospitalet.

Jag får derför yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition med det tillägg, att den Assessor Stjernspetz årligen tillkommande pension måtte öfverlemnas till det hospital, der han vårdas.

Herr Abr. Rundbäck: Det har ganska mycket förvånat mig, att man vid detta tillfälle vill vägra pension åt en person, som genom en sådan sjukdom som den, hvaraf Assessor Stjernspetz lider, är urständsat att sköta sin tjänst, allra helst då denna tjänst är af en så maktpåliggande beskaffenhet som domarembetet i en öfverrätt. Det kan enligt mitt förmenande icke vara öfverensstämmande med statens intressen, att en dylik tjänst upprätthålles genom vikarier i flera år efter hvarandra.

Nu är det visserligen sant, att den ifrågavarande personen kan blifva frisk och man har derför åberopat läkarebetyget, som säger, att han "sannolikt" är obotlig, hvilket skulle innebära en möjlighet, att han kan blifva återställd, men jag vill fråga denna Kammares ledamöter, om det är möjligt för en läkare att gifva ett annat betygt, ty så länge en sjuk människa lefver, finnes väl alltid någon förhopp-

ning, att hon kan blifva bättre. Men låtom oss emellertid antaga, att den ifrågavarande personen blir frisk om några år, tro herrarne, att han då kan vara lämplig att återtaga utöfningen af sin tjänst. Under de många år han varit sjuk och således fri från utöfningen af sin tjänst har han glömt bort mycket af sin juridik och han har icke kunnat inhemta kännedom om de nya lagar och författningar, som under tiden tillkommit. Jag frågar nu, om det är lämpligt att åt en sådan person ånyo öfverlåta ett så viktigt embete, som en assessors-tjänst? Måne det icke är lämpligare, att, om han också åter blir frisk, han icke vidare kommer i utöfning af den tjänstebefattning, han förut innehåft.

Jag anser således det vara skäl att bifalla Kongl. Maj:ts, af Stats-Utskottet tillstyrkta, framställning, så mycket hellre som denna framställning är fullkomligt öfverensstämmande med flera föregående prejudikat, hvarför jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Åke Andersson: Jag vill för min del instämma i de åsigter, som af herr Sven Nilsson uttalats i denna fråga. Vare sig den ifrågavarande personen blir frisk eller icke, uppstår dock en dubbel utgift för staten, som måste aflöna vikarien. Huruvida 600 kronor kunde vara tillräckligt för hans vård å hospitalet vill jag icke inlåta mig på. Jag betvivlar likväl att dessa kunna räcka till, helst om han skall intagas bland första klassens sjuka. Men i hvilket fall som helst kommer dock denna pension hufvudsakligen hans arfvingar till godo, och det kan väl icke vara rätt att så förfares med statens medel, hvarför jag yrkar afslag å Utskottets förslag.

Herr Ivar Månsson: Talaren på vexiöbanken antyde, att det vore i högsta grad origtigt, att Riksdagen vägrade bifalla Kongl. Maj:ts nu föreliggande proposition, derför att det vore vådligt att ställa en statens befattning af sådan beskaffenhet som den nu ifrågavarande på förordnande. Deri kan han visserligen hafva rätt, men jag tror dock icke, att staten derigenom råkar i så stor våda, att icke ett uppskof kan gå för sig. På landsorten vid häradsrätterna äro domarena de enda med egentliga juridiska kunskaper och der skötas ganska ofta och mycket länge domaretjänsterna på förordnande, utan att någon synnerlig olägenhet deraf uppstår, men vid hofrätterna deremot sitta många ordinarie domare och ledamöter, och om der *en* tjänst skötes af en tillförordnad domare, kan jag icke finna, att deri ligger någon synnerlig våda.

För min del har jag funnit, att man vid beviljandet af dessa pensioner icke går så varsamt till väga, som man borde. Visserligen kan jag inse, att Kongl. Maj:t nödgas afslå många dylika framställningar om pensioner och att så äfven skett. Jag har emellertid tyckt mig finna, att ej så många framställningar i den vägen blifvit afslagna som, enligt min tanke, funnits skäl till; ty en del af de framställningar, som till Riksdagen gjorts, hade på verkliga goda grunder bort kunna redan af regeringen sjelf afstyrkas. Om vi nu bevilja pension med lörens hela belopp åt denne statens tjänsteman, är det ju all-

*Om pension
för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.
(Forts.)*

Om pension
för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.
(Forts.)

deles uppenbart, på sätt också redan blifvit påpekadt, att det blir hans rättsinnehafvare som komma i åtnjutande af denna inkomst; ty det kan väl aldrig förutsättas, att hans vårdande på den inrättning, der han är intagen, skulle kunna kosta 3,300 kronor. För mig vill det således synas klart, att bestämmandet af hela lönen i pension ej är riktigt. Uti reglementet för civilstatens pensionsinrättning, hvarest ifrågavarande tjänsteman, i anseende till den långa tid af omkring 12 år han varit anställd i statens tjänst, har bort söka inträde, finnes stadgadt, att, om en delegare i denna inrättning till följd af sjukdom blifver hindrad att fortsätta med sin tjenstgöring och nödgas från tjensten afgå, skall han ega att uppbära pension på så sätt, att, om han ej tjänat fulla tio år och är ogift, må honom tilläggas en fjerdedel af pensionsbeloppet i den klass, hvartill han hör, samt att, om han tjänat öfver tio, men ej fulla tjugo år, ege han undfå hälften. I nämnda bestämmelser ingår sålunda den åsigten, att det bör finnas en gradering i dess delegares pensioner, då vederbörande icke fullt tjänat den tid, som i reglementet är såsom den normala föreskrifven. Och om jag ej minnes orätt, finnes jemväl bland föreskrifterna rörande befälets vid armén och flottan pensionering stadgadt, att, om någon till följd af sjukdom eller andra omständigheter före den utsatta tiden från tjensten afgår, eger han endast i pension uppbära 75 procent af lönen. Det förefaller mig därför, som man äfven uti ifrågavarande fall borde gå tillväga på samma sätt och att äfven härvid bestämma en någorlunda proportionerlig pension, ty att tillerkänna personen i fråga *hela* lönen, anser jag ej vara riktigt och vill för min del ej vara med om bifall dertill. Om man åter velat tilldela honom till exempel halfva lönen, hvilket utgör 1,650 kronor, eller till och med blott en tredjedel i likhet med hvad vid civilstatens pensionsinrättning är stadgadt, skulle jag ej hafva ansett ett sådant förslag så oriktigt, ty vi skulle derigenom kommit ifrån denne tjänsteman, hvars kvarsittande vid sin befattning ju ej kan vara lämpligt.

Då jag, som sagdt, ej vill vara med om att för all framtid tilldela meranämnda person hela lönen i pension, har jag nödgats instämma med dem, hvilka yrkat afslag å Utskottets föreliggande hemställan.

Herr Berg: Det är endast med anledning af hvad den siste ärade talaren anförde, som jag vill be att få yttra några ord.

Sagde talare ansåg nemligen, att den här föreslagna pensionen borde kunna nedsättas samt att personen i fråga torde — i den belägenhet, hvori han befinner sig — kunna nöja sig med ett mindre belopp. För min del vill jag ej ingå i något bedömande häraf; ty hvarken har jag mig bekant, huru stor underhållskostnaden är å den anstalt, der han för närvarande vistas, ej heller känner jag, om han tilläfventyrs skulle kunna existera för ett ringare belopp, än den ifrågasatta pensionen. Men, hvad särskildt beträffar här föreliggande fall, så kommer ju, ehvad Kongl. Maj:ts framställning bifalles eller icke, förhållandena att blifva alldeles oförändrade, hvad assessor Stjernspetz angår. Ty om Kongl. Maj:ts framställning afslås, blir

följden, att assessor Stjernspetz fortfarande såsom lön uppbär sina 3,300 kronor till dess Riksdagen förr eller senare lemna bifall till hans pensionerande, med enahanda belopp, och genom afslaget kan någon minskning uti den inkomst, som för assessoren Stjernspetz är begärd, således icke komma att ega rum. Att under sådana förhållanden, hans målsmän skulle medgifva en nedsättning, tror jag ej vara antagligt, då han ju är berättigad att uppbära lönen, ehuru han är oförmögen att sköta tjensten. För åtskilliga år sedan, jag tror det vara på 1850-talet gjordes framställning hos Riksdagen om en lag, som stadgade, att, om tjänsteman till följd af vansinne eller annan sådan orsak vore oförmögen att uppehålla sin tjänst, så skulle, derest han ej sjelf begärde afsked, vederbörande kunna döma honom tjänsten förlustig mot viss del af lönen såsom pension. Men om jag ej minnes orätt, svarade just Riksdagen på denna framställning, att det ej vore skäl antaga en sådan lag, utan borde hvarje dylikt fall underställas Riksdagens pröfning, dervid Riksdagen sannolikt ej skulle underlåta att gifva pension. Vid sådant förhållande och då den fråga, som nu föreligger, egentligen ej inverkar på den rätt, Stjernspetz och hans rättssinnehafvare redan ega, men deremot inverkar på hofrättens arbeten, emedan, om propositionen afslås och Stjernspetz står kvar vid assessorsemetet, detta måste upprätthållas genom vikarie, hvilket naturligtvis i längden skall utöfva ett menligt inflytande på arbetets gång, så anser jag mig böra tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts framställning, så mycket hellre som det knappast finnes anledning antaga, att Stjernspetz någonsin framdeles skall kunna återtaga sitt embete. Visserligen har läkaren endast intygat, att den sjuke "sannolikt" aldrig blir återställd, men oakadt denna ordalydelse tror jag, att detta läkarens förklarande bör tillerkännas lika stor betydelse, som o desamma innehållit en bestämd försäkran, att patienten aldrig skulle blifva återställd. Det torde nemligen ej ligga i mensklig makt att bedöma, huru i sådana fall i framtiden skall ske och läkarens yttrande kan således ej angifva annat än hvad som, enligt vetenskapliga grunder, bör antagas för sannolikt. Såvida man af nuvarande omständigheter kan döma, synes således Stjernspetz aldrig kunna blifva återställd, och skulle han äfven framdeles blifva bättre, lär det i allt fall ej vara lämpligt att anförtro honom att åter utöfva ett assessorsemetet.

För min del anser jag således ett afslag endast hafva till följd, att Kongl. Maj:t vid en kommande riksdag förnyar ifrågavarande framställning och att således i frågan vinnes allenast ett uppskof. Någon nedsättning i pensionens belopp lär nemligen ej kunna komma i fråga.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade yrkats dels bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick, dels antagande af det ändringsförslag, Herr Halldin framställt, dels ock att Utskottets hemställan måtte afslås. Efter upptagande af dessa yrkanden, gaf Herr Talmannen, enligt dem, propositioner och fann svaren hafva utfallit

*Om pension
för Assessoren
C. E. Stjern-
spetz.
(Forts.)*

Om pension för Assessoren C. E. Stjernspetz.
(Forts.) med öfvervägande ja för den förstnämnda meningen. Votering blef begärd, i anledning hvaraf, och sedan till kontraposition antagits yrkandet på afslag, en så lydande omröstningsproposition uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 3:dje punkten af utlåtandet N:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan.

Omröstningen försiggick och utföll med 78 ja mot 107 nej; hvadan beslut fattats i enlighet med nejpropositionen.

Punkten 4:

Bifölls.

Om pension för Krigshofrättsrådet L. J. Rhodin.

Punkten 5:

Utskottet hade hemställt, att för Krigshofrättsrådet Lars Johan Rhodin äskad pension, 4500 kronor, måtte af Riksdagen beviljas.

Enligt anteckning å Utlåtandet, var reservation mot denna hemställan inom Utskottet anmäld af Herrar *P. O. Hörnfeldt, Sven Nilsson* i Efveröd, *J. E. Johansson, Ola Andersson* i Burlöf och *Nils Petersson*.

Efter uppläsning af Utskottets förslag, yttrade

Herr Hörnfeldt: Jag har inom Utskottet icke kunnat biträda det förslag, Utskottet framställt, och det helt enkelt af det skäl att då, vid regleringen af de civile embets- och tjänstemännens löner inom Krigshofrätten, Krigshofrättsrådet Rhodins lön bestämdes till 3,300 kronor och hans tjänstgöringspenningar till 1,200 kronor, så skulle det synas mig vara principiellt riktigt, om Riksdagen bestämde hans pension till det belopp, hvartill lönen redan blifvit fastställd, eller 3,300 kronor. Men med fäst afseende derpå, att Krigshofrättsrådet Rhodin redan lång tid före regleringen uppbar en lön, som då var bestämd till 4,500 kronor, skulle det kanske vara orättvist, om man nu bestämde pensionen till allenast 3,300 kronor. Det förefaller mig derföre, som om under sådana omständigheter man gjorde riktigt, om man, såsom vanligt varit, bestämde hans pension till 80 procent af hans lön och således, då Krigshofrättsrådet Rhodins lön ut-

gjort 4,500 kronor, hans pension bestämdes till 3,600 kronor. Under sådana omständigheter anhåller jag, att Stats-Utskottets förslag må på det sätt bifallas, att den för Krigshofrättsrådet Rhodin begärda pension måtte nedsättas till 3,600 kronor.

*Om pension
för Krigs-
hofrättsrådet
L. J. Rhodin.
(Forts.*

Häruti förenade sig Herr *J. E. Johansson*.

Herr Clairfelt: Det finnes väl ingen tjänsteman, som vid löne-regleringen 1876 blifvit så hårdhänt behandlad som just den person, för hvilken nu ifrågakommer bestämmande af pension. Krigshofrättsrådet Rhodin hade nemligen före lönerogleringen 4,500 kronor i lön och åtnjöt dyrtidstillägg med 900 kronor, men vid lönerogleringen bestämdes hans lön till 3,300 kronor och tjänstgöringspenningarne till 1,200 kronor, tillhopa 4,500 kronor eller hvad han förut haft i löneinkomst med afdrag af dyrtidstillägget. Då nu af Kongl. Maj:ts proposition visar sig, att Krigshofrättsrådet Rhodin, om han lefver till den 4 Januari nästa år, då uppnått 65 år, så synes det vara hårdt, att han skall då erhålla en lägre pension än den han varit berättigad till, derest lönerogleringen icke ifrågakommit. Då härtill kommer, att för Krigshofrättsrådet Rhodins vederlikar i de öfriga Hofrätterna pensionsbeloppet utgör 5,000 kronor, torde Utskottets framställning om pensionens bestämmande för Rhodin till 4,500 kronor icke vara berättigad. Med fäst afseende härå och då Krigshofrättsrådet Rhodin utöfvat en långvarig och gagnande verksamhet i statens tjenst, tager jag mig friheten yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Ivar Månsson: Jag kan icke instämma i den siste ärade talarens yttrande, att den ifrågavarande tjänstemannen skulle hafva blifvit så synnerligen illa behandlad vid lönerogleringen. Man har fäst afseende dervid, att denne tjänsteman icke hade så synnerligt mycket att göra i och för tjensten. Det visar sig också af statsverkspropositionen, att han varit i tillfälle att förskaffa sig många och betydliga biförtjenster. Man säger visserligen nu, att han, sedan han uppnått den höga ålder, till hvilken han kommit, icke vidare kan fortsätta med att förskaffa sig inkomster på tillfälliga uppdrag. Men deraf måste väl dock framgå, att han, under den långa tid, hvarunder han haft dylika biförtjenster, borde kunnat grundlagt åt sig någon förmögenhet. Jag kan således icke finna, att den ifrågakomne tjänstemannen blifvit på något sätt illa behandlad. Jag kan också icke vara med om att bevilja honom pension till det belopp, som Kongl. Maj:t föreslagit, utan får jag instämma i Herr Hörnfeldts yrkande, att pensionen måtte bestämmas till 3,600 kronor, som utgör 80 procent af den förutvarande lönen.

Jag yrkar alltså bifall till Herr Hörnfeldts förslag.

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre De Geer: Jag har föga att tillägga till hvad Herr Clairfelt nyss yttrat till förmån för den Kongl. Propositionen. När lönerna reglerades för Krigshofrätten, åberopades mot mitt bestridande många skäl, hvarför dessa borde

*Om pension
för Krigs-
hofrättsrådet
L. J. Rhodin.
(Forts.)*

ställas synnerligen lågt och för Krigshofrättsrådet med 900 kronor lägre än den för tillfället utgjorde. Det förnämsta skälet var, att innehafvaren af berörda embete skulle hafva så litet att göra. Jag invände, att han ensam hade att föredraga alla Krigshofrättens mål och att följaktligen hans göromål, om också något mindre betungande än referenternes i de öfriga hofrätterna, dock icke vore af så ringa betydighet, som blifvit framställt. Emellertid skedde en nedsättning i lönebeloppet, hvarigenom denne högt förtjente man, på en tid, då alla andra, såväl domare som öfrige civile tjänstemän, för hvilka lönerna reglerades, hugnades med icke obetydliga löneförhöjningar, underkastades en betydlig löneförminskning. Af den ledamot i Stats-Utskottet, som då förde Utskottets talan, framhölls att, om endast varit fråga om ett personligt lönetillägg eller godtgörelse för ifrågavarande embetes nuvarande innehafvare, så skulle han icke haft något deremot, men då det var fråga om att reglera lönen jemväl för hans efterträdare, hade han icke kunnat ingå på det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget. Jag har ansett mig häruti hafva någon anledning till förhoppning, att, när framställning gjordes att bereda Krigshofrättsrådet Rhodin en personlig godtgörelse för den ganska hårdhändta behandling han undergått, det skulle finnas någon utsigt, att Riksdagen skulle behjerta denna framställning.

Herr Åke Andersson: Jag anser det af Herr Hörnfeldt framställda förslag vara både rättvist och billigt, hvarför jag yrkar bifall till detsamma.

Öfverläggningen förklarades slutad. Herr Talmannen gaf propositioner så väl på bifall till Utskottets hemställan som ock på yrkaudet, att Herr Hörnfeldts förslag måtte antagas, samt fann den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes och företogs, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd, så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 5:te punkten af utlåtandet N:o 15, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Kammaren beviljat den ifrågavarande pensionen med ett till 3,600 kronor nedsatt belopp.

Omröstningen visade 67 ja mot 115 nej, hvadan Kammaren beslutit i öfverensstämmelse med nejpropositionen.

*Om pension
för Fängelse-
direktören
C. J. Wiberg.*

I punkten 6 hade Utskottet föreslagit,

att af Kongl. Maj:t gjord framställning om beviljande af pension

till belopp af 3,000 kronor för direktören vid straff- och arbetsfängelset å Norrmalm, Carl Johan Wiberg, måtte vinna Riksdagens bifall.

*Om pension
för fängelse-
direktören
C. J. Wiberg.
(Forts.)*

Rörande denna punkt anförde

Herr J. Anderson i Tenhult: Jag hemställer, huruvida det icke vore skäl att äfven här bestämma pensionen till 80 procent af lönen, och tager mig friheten anhålla om proposition derå.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Punkterna 7—9.

Biföllos.

Punkten 10.

Utskottet hade tillstyrkt, att Riksdagen måtte, med bifall till derom af Kongl. Maj:t afgifvet förslag, för enkan efter tillförordnade Intendenten vid arméens utredningsförråd i Göteborg, för detta öfverstelöjtnanten J. F. Flach, Hellevid Fredrika Flach, född Zelow, bevilja en årlig pension af 300 kronor, att af henne från och med innevarande år uppbäras.

*Om pension
för f. d.
Öfverstelöjtnanten J. F.
Flachs enka.*

Ordet begärdes af

Herr Nils Petersson, som yttrade: Oaktadt pensionsbeloppet är litet och den ifrågavarande enkan uppnått hög ålder, och det sålunda under vanliga förhållanden icke borde vara mycket att invända i sak, lär, efter hvad jag har mig bekant af trovärdiga personer, här föreligga ett annat förhållande, som torde göra att Riksdagen utan synnerliga olägenheter kan afslå den ifrågavarande pensionen. Det har nemligen blifvit mig berättadt, att denna enka, ehuru hon vid sin höga ålder icke sjelf eger någon förmögenhet att disponera öfver, likväl har så förmögna och aktningvärdade anhörige, att det verkliga skulle vara besynnerligt, om staten lemnade något extra bidrag till hennes underhåll.

Jag ämnar nu icke uppgifva namnen på dessa personer, som stå i nära släktförhållande till enkefru Flach, men då de lära vara bland de rikaste i Södra Sverige äfvensom i Danmark, tror jag icke, att Riksdagen bör bifalla detta anslag, å hvilket jag af dessa skäl yrkar afslag.

Herr Lyttkens: Redan förlidet år gjorde jag invändning mot beviljande af en pension, då den pensionssökandes barn voro i den lefnadsställning, att de mycket väl kunde försörja sin åldriga moder. Jag vet, att här är ett fall, som ännu mera är af den beskaffenhet, att den, som det åligger att draga försorg om ifrågavarande person, är dertill fullt i stånd, ty hennes barn äro så rika, att de utan den

Om pension
för f. d.
Öfverstelöj-
nanten J. F.
Flachs enka.
(Forts.)

ringaste svårighet kunna rikligen försörja sin moder; och som här ej kan sättas i fråga att denna pension kan kallas eller ens förtjena komma under den benämning, att det är en nationalbelöning för den aflidne mannens förtjenster om fäderneslandet, så yrkar jag afslag å den nu föreslagna pensionen.

Herr Gustaf Andersson: Jag vill draga mig till minnes, att det nu ifrågavarande sterbhuset är detsamma, som uppburit icke obetydliga frälseräntor från det kommittentskap, derifrån jag är, och äfven från den kommun jag tillhör har detta sterbhus uppburit icke så obetydliga belopp. Detta har egt rum både under den numera aflidne mannens lifstid och sedermera, så att jag icke kan finna skäl att bifalla den nu föreslagna pensionen. På detta skäl anhåller jag om afslag å Utskottets förslag.

Herr Statsrådet Lagerstråle: De anmärkningar, som här blifvit gjorda, hafva framstälts i så allmänna ordalag, att det är med svårighet, som man kan ingå i genmäle deraf. Det har såsom grund för Kongl. Maj:ts proposition anförts, att i fråga varande person är enka efter en afliden förtjent militär, åt hvilken Riksdagen vid dess förra sammanträde beviljade en pension, som han dock, i följd af sitt fränfälle, aldrig fick uppbära. Enkan är 76 år gammal, och enligt de upplysningar, som lemnats, har hon varit nödsakad att göra sig urarfva efter sin man. Hvad jag enskildt känner, är, att en dotter till henne varit gift men en dansk godsegare, som var bosatt på en af de danska öarne, men numera är död. Dottern är således också enka, och de fastigheter, som hennes man lemnade efter sig, hafva öfvergått till hans omyndiga barn. Skulle Riksdagen nu afslå den här framställda propositionen, komme detta att leda dertill, att enkan efter en svensk militär måste söka sitt uppehälle genom anlitande af ett nådebröd från personer i vårt grannland och dervid se sin framtida utkomst vara beroende af den pröfning, som af förmyndarne för de omyndiga måste göras, i hvad mån de funne sig berättigade att lemna understöd åt en, icke inom deras eget land, utan inom grannlandet bosatt person. Jag kan knappast föreställa mig, att Kammaren skulle vilja genom sitt beslut föranleda dertill, att den 76-åriga enkan skulle blifva nödsakad att anlita en sådan utväg.

Herr Liss Olof Larsson: Äfven jag kan icke annat än yrka afslag å Utskottets betänkande i denna punkt, oaktadt jag inom Utskottet biträdde densamma. Men jag har sedan dess erhållit sådana upplysningar, att jag funnit mig fullt berättigad att ändra min åsigt i saken. Utskottet har förklarats, att den ifrågarande enkan skulle befinna sig i en alldeles utblottad belägenhet och derföre vara i behof af en pension af 300 kronor. Om fattigvårdsstadgan blott vore afsedd för den fattigare delen af folket, skulle jag måhända af barmhertighet anse det staten i detta fall borde lindra nöden. Men då nämnda stadga gäller lika för alla samhällsklasser, är här intet som talar för statens mellankomst. Jag har här i min hand adelskalendern för år

1878, och deraf visar det sig, att den ifrågavarande enkan har en son, som är egare till ett par egendomar i Westergötland, och af personer från den trakten har jag hört, att han skall vara ganska förmögen. Dessutom har hon en dotter, som är gift med en af Danmarks största godsegare. Jag vet icke, om det var denne, som åsyftades af talaren på statsrådsbänken, men åtminstone står han upptagen i 1878 års adelskalender, men äfven om mågen är död, förändrar det ej saken då dottern lefver. Då nu personen i fråga har barn i sådana goda ekonomiska omständigheter, är det för mig nästan ofattligt, huru man kan komma och göra anspråk på, att staten skall bevilja pension. Jag klandrar icke regeringen, men så mycket mera de vederbörande, som hos regeringen gjort framställning om pension åt en sådan person, ty de borde väl haft närmare reda på förhållandena, hvilket man deremot icke kan begära, att regeringen alltid skall kunna hafva. Här har man emellertid ett talande bevis för, huru nödvändigt det är att endast med den yttersta försigtighet bevilja pensioner åt enkor; ty äfven här hafva ju vederbörande intygat, att personen i fråga var utblottad och nödstäld. Jag vill icke neka, att ju icke hon sjelf är fattig, eftersom hon nödgats göra sig urarfva efter sin man, men då man har barn, som ega stor förmögenhet, bör man icke besvära regering och Riksdag med framställning om en pension på 300 kronor. Jag yrkar afslag å den föredragna punkten.

*Om pension
för f. d.
Öfverstelöjtnanten J. F.
Flachs enka.
(Forts.)*

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen framstälde först proposition på bifall till Utskottets hemställan samt derefter på yrkandet å afslag; och förklarade Herr Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förra meningen. Votering blef begärd, hvadan en omröstningsproposition af följande lydelse uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 10:de punkten af utlåtandet N:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan.

Omröstningen, i vanlig ordning verkställd, visade 19 ja mot 149 nej; och hade alltså Utskottets hemställan afslagits.

Punkten 11.

Bifölls.

Punkten 12.

Om fyllnads-
pension åt
afskedade
krigs män af
gemenskapen.

I sin inom Andra Kammaren afgifna motion, N:o 29, hade Herr J. Anderson i Tenhult föreslagit, att Riksdagen måtte anvisa ett belopp af minst 50,000 kronor årligen, hvilket, intill dess en mera ordnad pensionsinrättning kunde komma till stånd, skulle ställas till Kongl. Maj:ts föfogande, att användas till fyllnadspension åt de afskedade krigsmän af gemenskapen, som nu hade en otillräcklig pension, på det sätt att dylika krigsmän, från och med 50 lefnadsår, för 25 tjensteår, sammanlagdt med hvad de förut hade, finge 30 kronor och för 30 tjensteår 40 kronor och sedan, efter 10 års förlopp, pensionen höjdes med 25 procent.

Utskottet hade i förevarande punkt hemställt, att nämnda motion måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Motionären Herr J. Anderson: yttrade: Då vi i dag hört, huru stora summor blifvit både begärda och beviljade till pensioner, då ingen lär kunna neka, att det belopp jag begärt är behöfligt — och då slutligen Utskottet sjelft förklarar, att det är Kongl. Maj:t, som bör göra framställning i detta ämne, så får jag nu anhålla, att Kam-maren ville besluta, att en skrivelse aflättes till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes till nästa Riksdag in-komma med nådig proposition, huru och på hvad sätt afskedade krigsmän af gemenskapen må tilläggas en förhöjd pension.

Herr Talmannen aflägsnade sig nu, och Herr vice Talmannen öfvertog ledningen af Kammarens förhandlingar samt lemnade ordet till

Herr von Rehausen, som anförde: Ehuru jag lifligt instämmer med motionären i hans förslag, för så vidt det rör ett anslag till fyllnadspension eller till hjälp på gamla dagar åt afskedade krigsmän af gemenskapen, hvilkas belägenhet i många fall sannerligen är för-tjent af Riksdagens synnerliga behjertande, så kan jag likväl ej gilla hans förslag i afseende på det begärda beloppet och fördelningen af detsamma.

Motionären föreslår nemligen, att afskedade krigsmän af gemen-skapen, som nu hafva en otillräcklig pension, skulle erhålla en tillök-ning deri, "på det sätt att dylika krigsmän, från och med 50 lefnadsår, för 25 tjensteår, sammanlagdt med hvad de förut hafva, få 30 kronor och för 30 tjensteår 40 kronor och sedan, efter 10 års förlopp, pen-sionen höjes med 25 procent." Jag får med anledning deraf och till en jemförelse med dessa belopp nämna, huru utdelningen nu sker.

Underhåll åt afskedadt manskap från Wadstena krigsmanshuskassa utgår nu på följande sätt: i 4:e klassen, efter 50 lefnads- och 25—30 tjensteår, med 15 kronor; i 3:e klassen, efter öfver 30 års tjenstetid, med 24 kronor; i 2:a klassen, efter öfver 30 års tjenstetid, egentligen efter 3 års korporalstjenst, med 48 kronor och slutligen i 1:a klassen, för i tjensten ådragna kroppsskador, med 72 å 100 kronor; derjemte kan uppflyttning ske vid 65 års ålder från 4:e till 3:e klassen och

för alla klasser vid uppnådda 75 lefnadsår. Detta är nu hvad som gäller för indelta armén. Vid den värfvade deremot sker pensioneringen och uppflyttningen i högre klass 5 år tidigare. För Flottans manskap är, såsom jag tror, pensioneringen något bättre; dock kan jag i det fallet icke lemna några sifferuppgifter. Af denna jämförelse synes, att de af motionären föreslagna beloppen i några fall visserligen äro bättre, men i andra deremot sämre än de nuvarande.

Ur en tablå, hvaraf jag välvilligt fått del i Kongl. Arméförvaltningen, har jag gjort ett litet utdrag, som visar förhållandet med underhållstagare, hvilka under loppet af förra året, eller 1878, vid afskedet erhållit pension från Wadstena krigsmanshuskassa, samt de uppflyttningar till högre klass, som skett, äfvensom hela antalet underhållstagare eller gratialister vid 1878 års slut.

Deraf inhemtas, att af de under sagda år tillkomne gratialister, hafva 42 bekommit underhåll i 2:a klassen med 48 kronor, 396 i 3:e klassen med 24 kronor och 212 i 4:e klassen med 15 kronor. Till högre klass hafva blifvit uppflyttade 10 till 1:a, 160 till 2:a och 113 till 3:e klassen.

Ser man nu på hela antalet vid 1878 års slut befäntlige gratialister från armén, så upplyser berörde tablå, att 51 man hade underhåll i 1:sta klassen, 1,695 i 2:a, 6,465 i 3:e och 2,542 man i 4:de klassen, eller inalles 10,753 gratialister med en sammanlagd underhållssumma af 278,434 kronor.

Om man nu skulle önska att tilldela gratialisterna i 4:e klassen en förhöjning från nuvarande 15 kronor till det i motionen föreslagna belopp af 30 kronor, d. v. s. en förhöjning af 15 kronor per man, så skulle för de 2,542 man, som finnas i denna klass, erfordras ett belopp af 38,130 kronor, och för att höja 3:e klassen från nuvarande 24 till föreslagne 40 kronor, behöfves för 6,465 man i denna klass ett belopp af 103,440 kronor, eller tillsammans 141,570 kronor, utan att dock någon förhöjning i öfriga klasser vinnes.

Häraf synes, att det af motionären föreslagna statsbidraget är alldeles för litet för att dermed åstadkomma den åsyftade förhöjningen, äfven om man endast afser arméns gratialister. Men då jag har den äran att tillhöra denna armé, hvars manskaps bästa i motionen åsyftas, så har jag icke kunnat underlåta att uttrycka mitt lifliga intresse för det vackra ändamålet och att derjemte uttala den önskan, att frågan icke måtte dö bort, utan framdeles vinna en lyckligare lösning.

Jag har icke något yrkande att göra, utan anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Grefve *Björnstjerna* och Herr *Toll* instämde med Herr von Rehausen.

Herr Nordenskjöld: Herr vice Talman! Mine Herrar! I likhet med såväl motionären i år som motionären förra året, Herr Lind, hvilken då framlade en motion i samma syfte som Herr Johan Anderson nu, ber jag att få hemställa till Kammaren, huruvida icke ställningen för de här ifrågavarande pensionstagarne är särdeles behjertans-

*Om fyllnads-
pension åt
afskedade
krigsmän af
gemenskapen.*
(Forts.)

värd. Då 1859 en liten förhöjning uti deras pensioner egde rum, hade ingen förhöjning inträffat sedan 1815. De, som tillhöra den talrikaste, eller 3:dje klassen, utgöra för närvarande ett antal af 6,465 och åtnjuta ej mera än 24 kronor hvardera. Det är såväl för befalet som för rust- och rothållarne en ganska svår stund, då den indelta soldaten vid tjenstetidens slut skall lemna krigstjensten och blir hänvisad till denna obetydliga pension. De insättningar i sparbank, hvilka för soldaternes räkning började år 1871, äro ännu ej så stora, att de för den, som nu afgår från krigstjensten, utgöra något egentligt bidrag till hans uppehälle på gamla dagar. Rust- och rothållarne söka så mycket som möjligt lindra de uttjenta soldaternes bekymmer genom att åt dem upplåta kostnadsfri bostad och de bidraga äfven rätt ofta till de insättningar, soldaterna göra i sparbanken. Men utan statens medverkan torde likväl saken ej kunna helt och hållet afhjelpas. Man hoppas, att en förhöjning i pensionsbeloppen för de från tjensten afgångna indelta soldaterna genom Riksdagens välvilja skulle kunna åstadkommas, och detta i förening med hvad i öfrigt blifvit åtgjordt skulle väsentligen förbättra ställningen. Utan att vid detta tillfälle vilja framställa något yrkande anhåller jag, att dessa ord må inflyta i protokollet.

Herr Samuel Johnsson: Jag har begärt ordet för att yrka bifall till det af motionären nu framlagda skrifvelseförslaget. Jag anser det ganska behjertansvärdt och nästan nödvändigt att få denna angelägenhet ordnad på ett, så vidt ske kan, ändamålsenligt sätt. De två talare, hvilka näst före mig haft ordet och sjelfva äro militärer, hafva lemnat noggranna upplysningar om beloppet af de gratialer eller pensioner, den indelta arméns manskap erhåller vid afskedstagandet. Det är derföre öfverflödigt, att jag upprepar dessa siffror. Jag har emellertid velat framhålla det önskvärda uti, att Kongl. Maj:t sättes i tillfälle att närmare låta utreda frågan för att derefter framlägga ett förslag inför Riksdagen.

Här finnes, såsom man vet, Invalidhusfonden med flera kassor, ur hvilka gratialisterne få nådegåfvor af Kongl. Maj:t. Regeringen är öfverhopad af ansökningar om dylika understöd och får nästan aldrig någon ro för dem. Hvarje år skola gratialisterne inkomma med nya ansökningar och få då 10 eller 15 kronor för den gången, men måste året derpå åter inlemna skriftlig ansökan, om de vilja blifva hugnade med nytt gratial. Detta är förenadt med ganska mycket besvär för alla dessa gamla gubbar. De skola skaffa läkare- och prestbetyg äfvensom intyg från kommunalnämndens ordförande och insända dessa handlingar jemte ansökningen till Kongl. Maj:t. Efter allt detta besvär erhåller en del bland dem de obetydliga nådegåfvorna och få begifva sig till vederbörande kronofogde för att lyfta styfvern. För min del anser jag, att denna pensionering borde kunna ordnas på enklare och mera ändamålsenligt sätt, hvarföre jag önskar, att frågan må vinna utredning, hvilket sker genom att öfverlemna den till Kongl. Maj:ts pröfning, på sätt motionären nu föreslagit.

*Om fyllnads-
pension åt
afskedade
krigsmän af
gemenskapen.
(Forts.)*

Chefen för Kongl. Landtförsvarsdepartementet, Herr Statsrådet Rosensvärd: Herr vice Talman! Mine Herrar! Det är gifvet, att en fråga af denna beskaffenhet för mig och krigsstyrelsen i allmänhet måste vara af stort intresse. Den har icke heller varit förbisedd. Redan för nära två år sedan, eller före sistlidne riksdag, gjordes en utredning i ämnet, och hade ej ganska betydliga summor erfordrats till föremål, som redan varit af Riksdagen på sätt och vis beslutade. så hade utan tvifvel Kongl. Maj:t till 1878 års Riksdag framlagt proposition i ämnet. Vid den nu pågående riksdagen åter var det ännu mera nödvändigt att undvika allt, som var nytt så att säga och att ej komma med propositioner, hvilka fordrade stora anslag.

Förhållandet är verkligen, att, enligt den gjorda utredningen, Vadstena krigsmanshusfond ej förmår lemna något betydligare bidrag än hvad som redan af fonden utgår. Hvad beträffar invalidhusfonden, måste dess tillgångar till en del afsättas för de ändamål, hvartill densamma är bildad och som af statsmakterna blifvit godkända. En annan del af denna fonds tillgångar användes verkligen till understöd åt afskedade soldater. Men äfven om man sammanslår alla tillgängliga medel, skulle de dock omöjligen räcka till att på ett mera verkamt sätt bidraga till förhöjning af gratialerna för den stora massan afskedade soldater. Under sådana förhållanden kan jag icke annat än med det största nöje se, att Kammaren beslutar en underdånig skrifvelse, hvarigenom Kongl. Maj:t finge en ökad anledning att för en kommande Riksdag framlägga begäran om förhöjning af gratialsmedlen till Vadstena krigsmanshus.

Jag beklagar blott, att beslutet om en sådan skrifvelse i denna Kammare icke kan leda till något direkt resultat; men jag kan, som sagdt, icke annat än med största nöje se, att Kammaren fattar det ifrågasatta beslutet såsom uttryck af dess åsigt i ämnet.

Herr Lind: Det gläder mig att höra, det så framstående män, som de, hvilka nyss haft ordet, med intresse yttrat sig för denna frågas bringande till lösning. Vid sistlidne riksdag väckte jag en motion i samma syfte, men denna rönt i Utskottet samma öde som den nu föreliggande.

Jag anser mig nu kunna hysa grundade förhoppningar derom, att Kammaren skall gå in på motionärens skrifvelseförslag, hvartill jag för min del yrkar bifall.

Herr Granlund: Då Riksdagen för några år sedan beviljade högre pensioner för arméns befäl, så är det tydligt, att äfven manskapet eger berättigade anspråk att fordra att icke blifva helt och hållet vanlottadt i detta hänseende. De flesta pensioner till gemene man utgå nemligen med endast omkring 24 kronor, under det att kompanicheferne åtnjuta 2,400 kronor, eller 100 gånger en vanlig soldatpension; visserligen bör man ej göra någon jemförelse i afseende på så olika platser — som chefen och soldaten. Men man må dock betänka, att den stackars soldaten också skall hafva något att lefva af på sin ålderdom, och det kan väl icke vara med statens värdighet

*Om tyllnads-
pension åt
afskedade
krigsmän af
gemenskapen.*
(Forts.)

förenligt, att han skall falla fattigvården till last. Genom att bereda honom förbättrade pensionsvilkor vid en viss ålder något tidigare än nu, skulle talet, som man så ofta får höra, om den gamla utslitne indelta soldaten förfalla, ty, derest han finge ett någorlunda tillräckligt bidrag till sin bergning på gamla dagar, så skulle han naturligtvis tidigare, än som nu sker, utträda ur tjensten. Således ligger, enligt min uppfattning, full rättvisa deri, att man söker i någon mån se deras berättigade anspråk i detta hänseende till godo.

Beträffande affåtande af den underdåniga skrivelsen, så tror jag för min del, med anledning af de upplysningar, som af Herr Statsrådet och Chefen för Landtförsvarsdepartementet nyss lemnats, eller att denna fråga sedan varit föremål för regeringens åtanka, att en sådan skrivelse måhända vore mindre nödvändig, men jag vill dock icke göra något yrkande i detta hänseende, utan har endast velat gifva min åsigt tillkänna.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Af motiveringen till Utskottets hemställan under denna punkt behagade Kammaren finna, att Utskottet icke ansett sig kunna bifalla motionärens förslag på den grund, att vid sistlidne riksdag ett af enskild motionär väckt förslag i enahanda syfte, som det nu omförmälda, afstyrktes af då varande Stats-Utskott, som ansåg, att en fråga af förevarande beskaffenhet icke borde till Riksdagens afgörande förekomma, innan den varit föremål för Kongl. Maj:ts pröfning; och som denna åsigt af begge Kamrarne godkändes, har Stats-Utskottet vid sådant förhållande väl icke gerna nu kunnat framkomma med ett annat förslag. För min del har jag ett ytterligare skäl för att icke bifalla motionen. Motionärens syfte synes nemligen hafva varit att åstadkomma, att våra soldater skulle blifva så gamla som möjligt i tjensten, då han föreslår pensionens höjande i förhållande till en längre tjenstgöring. Derigenom skulle ju soldaten lockas till att stå kvar i tjensten så länge som möjligt. Representationen har emellertid visat sig vara af en helt annan åsigt, eller att soldaten bör taga afsked så fort som möjligt, för att lemna rum åt yngre och kraftigare folk. För min del skulle jag vilja fästa regeringens uppmärksamhet derpå, att, derest motionärens framställning vinner framgång, man vid en blifvande reglering af pensionsförhållandena för soldaten icke ställer så till, att denne har en fördel af att tjena kvar, till dess han blir allt för gammal. Då frågan om införande af ett nytt försvarsväsende antagligen inom icke så lång tid härefter ånyo skall blifva föremål för Riksdagens överläggningar, torde det jemväl blifva af nöden att tillse, det våra soldater icke skola nödgas kvarstanna alltför länge i tjensten, och då, om ej förr, blir det i sådant hänseende i högsta grad nödvändigt att höja deras pensioner. Sker detta icke då, så lärer öfvergången från det gamla systemet till det nya få, längre än man önskade, vänta på sin lösning. Genom den för långt utsträckta tjenstetiden lärer väl ingen kunna bestrida att våra soldater slutligen blifva odugliga och oanvändbara till landets försvar; om deremot deras pensioner förbättras och få uppbäras vid tidigare år, så afgå de förr, och man kan då hafva förhoppning att städse

få i krigstjentsen använda dugligt folk. Denna princip bör, som sagdt, genomföras om ej förr, så åtminstone vid en blifvande omorganisation af vårt försvarsväsende, för att få det nya ordnad så fort som möjligt.

Vid öfverläggningen inom Utskottets afdelning angående denna fråga, fingo vi den upplysning, hvilken nn från statsrådsbänken bekräftats, att Kongl. Maj:t gått i författning om ordnande af pensionsväsendet till våra soldater. Detta gaf också anledning till afdelningens afstyrkande hemställan till Stats-Utskottet, som i sin ordning biföll denna hemställan. Det är i allmänhet icke vanligt, att, då Riksdagen vet, att en fråga föreligger hos Kongl. Maj:t till utredning, Riksdagen på förhand och innan något förslag derom blifvit för Riksdagen framlagdt, yttrar sig angående densamma; och å andra sidan är det högst ovanligt att höra en Konungens rådgifvare uttala önskingar om att Riksdagen skall skrifva till Kongl. Maj:t och begära att få ett förslag som redan länge lärer vara färdigt. Regeringen brukar i andra fall finna sig litet generad öfver dylika skrifvelser, som väl ej kunna betraktas annat än som en opinionsyttring, hvilket i förevarande fall endast skulle blifva en dylik från Andra Kammaren, då Första Kammaren redan bifallit Utskottets förslag, och då regeringen sällan brukar lyssna till opinionsyttringar från Andra Kammaren, får jag för min del yrka bifall till Utskottets hemställan.

*Om fyllnads-
pension åt
afskedade
krigsmän af
gemenskapen.*
(Forts.)

Herr Ola Andersson i Burlöf: Den jemförelse, man här anställt emellan gemenskapen vid armén samt embets- och tjenstemännen i riket är icke riktig. Så vidt jag kan finna, ligger det icke i statens intresse, att gemenskapen skall qvarstå i tjensten så länge som möjligt, utan borde staten snarare, genom att bereda densamma tillfälle att tidigare afgå, söka förskaffa sig mera öfvadt folk i landet, då detta knnde ske för något så när samma kostnad, genom större omsättning, såvidt ej de rättsförhållanden, på hvilka organisationen hvilar, lade hinder i vägen. Det är naturligt, att ju flera de äro, som underkasta sig dessa öfningar, desto mera öfvadt folk erhåller landet för den tid, då deraf kan göras behof. Detta länder således till fromma för landets försvar. Jag vill dermed hafva visat, att den nyss nämnda jemförelsen ej är riktig. Naturligtvis ser jag dock häri ingen anledning att motsätta mig en *tillfällig* åtgärd, hvarigenom staten bereder förbättrade pensionsvilkor för nuvarande indelta manskapet, men jag kan icke se, hvartill det skulle tjena att besluta den ifrågasatta underdåniga skrifvelsen, då Första Kammaren redan bifallit Utskottets afstyrkande hemställan, hvartill jag för min del yrkar bifall.

Herr Nils Petersson: Jag kan icke neka till, att, vid betraktande af bithörande förhållanden, man snart skall komma till det resultat, att regering och Riksdag handlat inkonseqvent, då de beviljat fulla lönen i pension åt tjenstemän på det ena eller andra området, men deremot låtit gemenskapen i det närmaste pensionera sig sjelf, enär samma gemenskap måste för sin pensionering vidkännas ett i

*Om fyllnads-
pension åt
afskedade
krigsmän af
gemenskapen.
(Forts.)*

förhållande till den obetydliga aftöningen ganska kämbart afdrag å densamma. Derföre synes mig motionärens framställning vara bygd på goda och rättvisa grunder. Således har jag för min del icke någon invändning att göra emot aflåtandet af den ifrågasatta skrifvelsen, men jag vill dervid blott fästa det förbehåll, att i sammanhang dermed äfven begäres en revision af grunderna för pensioneringen i allmänhet. Man bör nemligen vara konsekvent; ty om den ene statens tjenare får såsom pension uppbära 80 procent af sin lön och fyllnads-pension, så bör också gemenskapens pensionering ordnas i samma proportion till aftöningen. Här bör således icke förefinnas någon skilnad emellan soldaten och befålet, utan böra de vara ställda i samma kategori. ty om det är fördelaktigt, att befålets tjenstetid icke blir för lång, så gäller detsamma äfven beträffande soldaten. Det skulle följaktligen icke annat än glädja mig, om nu rådande missförhållanden, beträffande pensioneringen, kunde i någon mån utjemnas. I detta afseende tror jag, att man för gemenskapen inslagit den rätta vägen genom åtgärden, att en del af tjenstgöringspenningarne afdrages till pensionen, men om gemenskapen kan anses vara i en sådan ställning, att ett dylikt afdrag kan ega rum, under det att befålet icke får vidkännas ens ett öres afdrag i sådant afseende, så kan man med skäl fråga, om detta är att handla konsekvent och rättvist.

Jag har alltid protesterat emot, att staten skall pensionera sina tjenstemän, och jag skall göra det, så länge jag eger förmåga att tala. Låt tjenstemännen sjelfva bidra till sin pensionering i hufvudsaklig del, och låt staten i mindre mån deraf betungas. Detta skall dessutom icke vara utan sin lilla nytta, emedan det kommer att väcka och underhålla sjelfbevarelseinstinkten hos såväl den högt uppsatte, som den på en lägre grad stående.

Skall således den ifrågasatta skrifvelsen afgå, så har jag ingenting deremot, om blott dervid fogas nyssnämnda förbehåll angående ordnandet af pensioneringssystemet i allmänhet, hvilket väl förr eller senare skall blifva nödvändigt.

Grefve Björnstjerna: Jag har blifvit uppkallad af Herr Ola Anderssons yttrande. Jag tyckte mig nemligen höra att han ansåg, att det skulle vara lyckligt för armén, om man kunde vid densamma bibehålla så många gamla soldater, som möjligt. Mot denna åsigt ber jag att få på det lifligaste protestera. Om man ser dessa gamla soldater, som i 30 år, år efter år, deltagit i öfningarne och under mellantiderna sysselsatt sig med ansträngande kroppsarbete, skall man finna, att de icke längre kunna vara särdeles lämpliga för krigareyrket. Det skulle i sanning vara högeligen att beklaga, om antalet af dessa gamla soldater skulle ökas. Särdeles önskligt vore deremot, om de blefve väl pensionerade, och deras plats i ledet med det snaraste fylldes med yngre personer. Jag anser mig således böra hemställa om bifall till det förslag, motionären framställt.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Jag vill hoppas, att protokollförande notarierna och Kammarens ledamöter bemärkt, att Herr Grefve

Björnstjerna uppfattat mitt yttrande i rak motsats till hvad jag verkligen yttrat.

Jag har nemligen sagt, att det borde ligga i statens intresse, att soldaterna tidigare, än som nu är fallet, toge afsked, samt att söka åstadkomma en lifligare omsättning af det manskap, som kan erhålla en fullständigare öfning. Derigenom skulle nemligen å ena sidan den gamle soldaten finna sig manad att tidigare, än som nu sker, taga afsked, och å andra sidan yngre personer lockas att söka inträde i krigstjensten. Jag nämnde vidare, att, med ett sådant system, vi skulle erhålla en vida bättre försvarsprodukt för ungefär samma kostnad, då nytt manskap komme in ständigt och öfvades. Sådant var hufvudsak mitt yttrande.

*Om fyllnads-
pension åt
afskedade
krigsmän af
gemenskapen.*
(Forts.)

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, gaf Herr vice Talmannen propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan som ock på yrkandet, att, med afslag å nämnda hemställan, det af Herr J. Andersson under öfverläggningen framställda förslag måtte bifallas; och fann Herr vice Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 12:te punkten af utlåtandet N:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, beslutat

att en skrivelse aflåtes till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan att Kongl. Maj:t täcktes till nästa Riksdag inkomma med nådig proposition huru och på hvad sätt afskedade krigsmän af gemenskapen må tilläggas en förhöjd pension.

Omröstningen företogs och utföll med 106 ja mot 57 nej; hvadan Utskottets hemställan bifallits.

Punkten 13.

I anledning af Kongl. Maj:ts förslag, att Konungens Fogat *Wilhelm von Schoultz* måtte från och med månaden näst efter den, i hvilken han från fogattjensten erhöle afsked, åtnjuta årlig pension från allmänna indragningsstaten till belopp, motsvarande hans nu innehafvande lön utom sportler och dyrtidstillägg, eller 4,500 kronor, hade utskottet hemställt,

att den för Fogaten von Schoultz äskade pension för närvarande icke måtte af Riksdagen beviljas.

*Om pension
för Konungens
Fogat W. von
Schoultz.*
(Forts.)

*Om pension
för Konungens
Fogat W. von
Schoultz.
(Forts.)*

Efter föredragning af berörda hemställan, mot hvilken reservation inom Utskottet afgifvits af Herrar Grefve *L. af Ugglas*, *F. Hederstjerna* och Grefve *A. Mörner*, lemnades ordet på begäran till

Herr Clairfelt, som yttrade: Herr vice Talman! Stats-Utskottet har såsom skäl till sin framställning anført, att, enligt uppgjortt förslag till förändrad organisation och löne reglering för öfverståthållare-embetets kansli, fogattjensten skulle indragas samt att denna regleringsfråga snart nog skulle förekomma till afgörande hos Riksdagen, och därför anser Stats-Utskottet lämpligast att förevarande pensionsärendet afgöres i sammanhang med den nya organisationen. Nu skall i den diskussion, som egt rum i Första Kammaren angående denna fråga, ej mindre öfverståthållaren än äfven Herr Statsrådet och Chefen för Civilepartementet hafva upplyst, att, då nuvarande innehafvaren af fogattjensten tager afsked, ifrågavarande tjänst icke kommer att tillsättas, förr än organisationen blifvit af Konung och Riksdag pröfvad. Vid sådant förhållande och då den nuvarande innehafvaren af tjensten uppnått en ålder af 70 år, synes det mig icke billigt, att en så gammal tjänsteman får vänta på organisationsfrågans afgörande, då det icke är säkert, att den framkommer ens vid nästa riksdag eller då kan vinna sin lösning. Mannen i fråga har bestridt tjensten sedan den 13 Mars 1838, således i öfver 40 år. Han har tjenat utan någon särskild lön till 1842, då han fick 1,827 kronor 50 öre, inbegripet hushyra och hästlega. 1848 höjdes lönen till 4,000 kronor och 1867 till 4,500 kronor, jemte dyrtidstillägg. Nu har Kongl. Maj:t föreslagit, att Fogaten Schoultz skall ega att vid sitt afträdande från tjensten i pension årligen uppbära 4,500 kronor. När man tager i betraktande, att de tjänstemän, hvilkas befattningar närmast motsvara fogattjensten, eller landskamrerarne i länen, fått sin pension bestämd till 5,000 kronor, synes det icke ligga något obilligt uti, att Konungens fogat får den pension, som är begärd, och det förefaller mig, som om Utskottet icke heller haft något emot beloppet att erinra, utan endast velat uppskjuta frågans afgörande. Men då, såsom jag nämnt, mannen i fråga redan uppnått 70 års ålder och i 40 år tjenat staten, samt hans tjänstgöring blifvit väl vitsordad, synes han böra vara berättigad att redan nu komma i åtnjutande af pension, i all synnerhet som Riksdagen derigenom icke riskerar att tjensten blir tillsatt. Jag får därför yrka, att Kammaren, i likhet med hvad Första Kammaren beslutat, med afslag å Utskottets betänkande bifaller Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Statsrådet Lagerstråle: Det är endast några få ord, som jag ber att få lägga till de skäl, som af den föregående talaren framhöllos för bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Vid alla omorganiseringar har troget blifvit följdt, att, då tjänster indragits, deras innehafvare ansetts berättigade att bibehålla den lön, som de förut haft, och således skulle, derest den nuvarande innehafvaren fortlefde till dess den ifrågavarande omorganisationen komme till stånd, han komma att efter samma grunder blifva å indragningsstat uppförd till

samma belopp, som nu är i form af pension föreslaget i Kongl. Maj:ts proposition. Således är icke genom detta förslag afsedt att bereda honom någon annan eller större fördel än den, som genom regleringen skulle honom tillgodokomma. Det är icke nog med att Fogaten von Schoultz uppnått den ålder, hvilken anses såsom den högsta, vid hvilken en tjänsteman kan vid sin plats bibehållas, — låt vara att han icke fyller 70 år förr än den 17 nästkommande September, — hvadan han sålunda under flere år varit berättigad att afgå med en lägre pension, han är äfven, enligt läkares intyg, lidande af ålderdomssvaghet, så att han icke kan sköta sina tjänsteåligganden utan fara för sin helsa. Under sådana förhållanden vore det, såsom en talare erinrat, å ena sidan ganska obilligt att fordra, att tjänstens innehafvare skulle, till dess regleringen blifvit fastställd, fortfarande bestrida sin tjänstebefattning, och å andra sidan icke heller för tjänstens skötande lämpligt, om han vid densamma komme att bibehållas. Såsom i Första Kammaren såväl af chefen för Civildepartementet som af öfverståthållaren är erinradt, kommer icke Fogaten von Schoultz' afskedstagande att föranleda något tillsättande af tjänsten, intill dess en reglering blifvit genomförd. Första Kammaren har redan bifallit Kongl. Maj:ts proposition i detta hänseende, och min hemställan är att Andra Kammaren äfven må biträda detta beslut.

*Om pension
för Konungens
Fogat W. von
Schoultz.
(Forts.)*

Herr Bergius: I likhet med den förste ärade talaren ber jag att få yrka afslag å Stats-Utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Att Fogaten von Schoultz' nuvarande tjänst kommer att vid förestående omreglering af Öfverståthållareembetets kansli indragas, anser jag för min del otvifvelaktigt jemväl på grund af den kännedom jag härutinnan vunnit vid deltagandet i utarbetandet af förslag till omorganisationen af Öfverståthållarembetet, hvars nuvarande organisation, hvad kansliet angår, såvidt jag förstår, icke är tillfredsställande, enär efter min uppfattning arbetet derstädes kan ordnas på enklare och lämpligare sätt än hittills varit fallet. Då fogattjänsten således troligen kommer att indragas, må man väl icke förundra sig öfver om den nuvarande fogaten fortfarande kommer att tjena kvar i hopp att vid omregleringen komma på indragningsstat. Såsom redan blifvit nämndt, är det dock ganska hårdt för honom och måhända icke heller för göromålens behöriga gång lämpligt att han, som uppnått så hög ålder, fortfarande skall stå kvar i tjänsten. Hade Öfverståthållareembetets kansli fått sin lönereglering verkställd på samma gång som Konungens Befallningshafvande i länen, hade Fogateu von Schoultz antagligen redan då kommit på indragningstat. Att genom ett afslag på Kongl. Maj:ts proposition tvinga honom att kvarstå tills längre fram i tiden, finner jag för min del vara mycket obilligt, hvarför jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr von Rehausen: Jag vill endast vördsamt uttala min öfvertygelse om rättvisan och billigheten af Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning och jag har ytterligare blifvit stärkt i denna

*Om pension
för Konungens
Fogate W. von
Schoultz.
(Forts.)*

min öfvertygelse genom de anföranden, jag här åhört. De skäl, som anförts för bifall till den Kongl. propositionen, synas mig så starka och talande, att man endast deraf borde finna sig föranlåten, att bifalla Kongl. Maj:ts proposition, äfven om man förut haft för afsigt att bifalla Utskottets förslag. Här har blifvit upplyst, att herr von Schoultz är 70 år gammal, att han omkring 50 år varit i statens tjänst och i öfver 40 år bestridt den befattning, han nu innehar. Alla dessa omständigheter synas i och för sig vara tillräckligt giltiga skäl för att bifalla Kongl. Maj:ts begäran om pension för von Schoultz. Det synes mig både hårdt och obilligt, om Riksdagen genom att afslå denna Kongl. proposition skulle försätta den ifrågavarande tjänstemannen i den belägenhet, att han hade att välja mellan tvenne alternativ, nemligen att antingen kvarstå i den befattning, som han, enligt eget uttalande och läkares intyg, genom försvagad helsa och förminskade kroppskrafter är förhindrad att på ett tillfredsställande sätt sköta, eller också afgå från tjänsten med erhållande af en pension, som för hans och hans familjs uppehälle är allt för ringa. Men jag ber att få tillägga ännu ett skäl, som synes mig ganska talande för Kongl. Maj:ts förslag. I statsrådsprotokollet meddelas, att den ifrågavarande tjänstemannen *för länge sedan* varit berättigad att från allmänna indragningsstaten uppbära en pension, uppgående till 80 procent af hans lön. Jag antager att denna rättighet för honom inträdde vid 65 års ålder. Om således herr von Schoultz vid 65 års ålder tagit afsked, hade han varit berättigad uppbära en pension af 3,600 kronor, och hans efterträdare i tjänsten skulle naturligtvis sedan dess uppburit hela lönen 4,500 kronor. Genom att Herr von Schoultz tills nu kvarstått vid sin befattning, har han således besparat staten en utgift under dessa fem år af cirka 18,000 kronor. Vidare säger Utskottet, i likhet med statsrådsprotokollet, att enligt uppgjort förslag till förändrad organisation och löneroglering för Öfverståthållareembetets kansli fogattjänsten skulle indragas och nuvarande innehafvarens lön å allmänna indragningsstaten uppföras. Om man antager att denna förändring kommer att dröja ännu ett par år, skulle Fogaten von Schoultz, ifall han dessa två år kvarstode vid sin befattning, efter deras förlopp ega att uppbära en pension af 4,500 kronor på allmänna indragningsstaten, eller just det belopp, som Kongl. Maj:t för honom nu begärt i pension. Beviljades åter denna pension *nu*, blefve hela skilnaden i statens utgifter härför den, att Fogaten von Schoultz skulle ega att uppbära de 900 kronor om året, hvarmed det nu begärda beloppet öfverstiger den pension på allmänna indragningsstaten, hvartill han nu lär vara berättigad, hvilket på tvenne år utgör 1,800 kronor. Då han nu på dessa senaste fem år besparat staten 18,000 kronor, synes detta ringa belopp af 1,800 kronor vara endast en gärd af rättvisa och billighet mot denne tjänsteman.

Jag anhåller därför att få yrka afslag å Stats-Utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Talmannen, nu återkommen, gaf derpå ordet åt

Herr Sven Nilsson i Efveröd som yttrade: På de skäl Stats-Utskottet anfört, anhåller jag om bifall till det föreliggande förslaget. Jag ber att dessutom få tillägga, att Utskottet icke uttalat sig med afseende å beloppet af den ifrågasatta pensionen, helt enkelt af den anledning, att Utskottet icke ansett sig böra ingå i pröfningen af frågan härom, då hela den ifrågasatta pensionen blifvit afstyrkt. Men på tal härom, kan jag icke föreställa mig annat än att den föreslagna pensionen är för högt tilltagen, och det vore ej hvarken med rättvisa eller billighet öfverensstämmande, om denne tjänstemans pension skulle öfverstiga 3,600 kronor, eller 80 procent af hans nu innehafvande lön.

Det är uti Kongl. Maj:ts proposition upplyst, att ifrågasatt tjänsteman åtnjuter 4,500 kronor i lön förutom sportler och dyrtidstillägg. Med sådana afföningsförmåner är det väl icke mot honom orimligt, att, om han ej kan sköta sin tjänst, han då mot afstående af 20 procent af lönen, jemte sportler och dyrtidstillägg, håller en vikarie, till dess den ifrågasatta löneregleringen kommer till stånd, och för hvilket belopp jag ej tviflar på, att han kan skaffa en bra vikarie, och hvarigenom han icke förlorar något. Af denna anledning har det äfven föranledt Stats-Utskottet att icke på förhand, innan ännu regleringen blifvit genomförd, ingå i pröfningen om pensionens belopp. Någon skada kan väl icke uppstå, om Utskottets förslag bifalles, helst då med denna reglering man väl icke lär komma till dröja längre än till nästkommande års riksdag. Jag anhåller derföre om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Aug. Peterson: För Utskottet hafva två skäl, hvilka redan blifvit angifna, i denna fråga varit bestämmande, — det ena, att den ifrågasatt tjänsten vore till indragning föreslagen, och det andra, att en omorganisation af Öfverståthållareembetets kansli förestode. Under sådana förhållanden låg det nära till hands, att man icke ansåg sig böra bestämma en högre pension för denne tjänsteman, om, såsom förut är uppgifvet, han lär vara för gammal att sköta sin tjänst, och i så fall går det väl, på sätt förut är nämnt, för sig, att en vikarie för honom tjänstgör, till dess omorganisationen kan hinna genomföras. Han skulle dessutom, derest han nu toge afsked, undfå 3,600 kronor i pension, och detta synes under närvarande förhållanden icke vara så obetydligt.

Jag, för min del, anser dessa af Stats-Utskottet anförda skäl vara fullgiltiga och yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Grefve Sparre: Det enda skäl, som af såväl Stats-Utskottet som de talare, hvilka här talat för Utskottets förslag, blifvit framställt, är att man borde afbida den tid, då förslag till en ny reglering af Öfverståthållareembetets kansli inkomme till Riksdagen, emedan frågan om denna pension då skulle på samma gång kunna afgöras. Men, mine herrar, med afseende på hvilken person är det väl denna afbidan skall ske? Jo, med afseende å en man, som är nära 70 år gammal, inträdt i statens tjänst för omkring 50 år sedan och af ålderdomssvaghet är oförmögen att sköta sin tjänst! Då, såsom vi

*Om pension
för Konungens
Fogal W. von
Schoultz.
(Forts.)*

*Om pension
för Konungens
Fogad W. von
Schoultz.
(Forts.)*

veta, en tjänsteman vid 65 års ålder i allmänhet är ovilkorligen berättigad att undfå pension, kan det väl då vara staten värdigt att för en embetsman, hvilken är 70 år gammal och oförmögen att tjänstgöra, förvägra pension, blott på den grund att man bör afbida den tid, då en lönerogering kommer till stånd, fastän vi veta, att afgörandet af en sådan fråga kan dröja länge nog. Framför allt, om vi vilja att en människa skall vänta på något, skall den väntande icke vara en 70 år gammal man!

Man kan hafva olika meningar om lämpligheten af tjänstemäns pensionering i allmänhet, men om pensioneringen af statens embets- och tjänstemän bibehålles, måste den, om någonsin, tillämpas på personer, som redan uppnått 70 års ålder och till följd af ålderdomssvaghet ej kunna sköta tjänsten. Att år efter år låta vikarier uppehålla tjänstgöringen kan ej vara lämpligt.

För min del anhåller jag att få instämma med dem, som yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr J. Anderson i Tenhult: Af statsrådsprotokollet för den 15 sistlidne November inhemtas att ifrågavarande tjänsteman hittills åtnjutit 4,500 kronor i ordinarie lön. Han skulle således nu få lika mycket i pension, som han förut haft i ordinarie lön. För min del tror jag ej att Riksdagen bör fortsätta på den vägen att bevilja pensioner till lika högt belopp som innehafvande löner. Jag tager mig därför friheten föreslå, att det af Kongl. Maj:t i förevarande fall äskade pensionsbelopp nedsattes till 80 procent af den ordinarie lön, ifrågavarande tjänsteman åtnjuter, samt att denna pension beviljas under vilkor att tjänsten efter nuvarande innehafvares afgång icke definitivt tillsättes förrän reglering af Öfverståthållare-embetets kansli egt rum.

Jag anhåller om proposition å detta mitt förslag.

Öfverläggningen förklarades slutad. Herr Talmannen gaf propositioner, enligt de meningar som förekommit, dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på yrkandet att, med afslag å samma hemställan, Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning måtte bifallas, dels ock på antagande af det förslag, Herr J. Anderson i Tenhult framställt; och fann Herr Talmannen den förstnämnda propositionen hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes samt företogs, sedan till kontraposition antagits deras mening, som yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition, enligt en nu uppsatt omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 13:de punkten af utlåtandet N:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga framställning.

*Om pension
för Konungens
Fogut W. von
Schoultz.
(Forts.)*

Voteringen utföll med 120 ja mot 59 nej; varande alltså Utskottets hemställan bifallen.

Punkten 14.

Bifölls.

Punkten 15.

I denna punkt hade Utskottet hemställt,

att af Kongl. Maj:t för afvittringsstyresmannen, kommissionslandtmätaren Pehr Adam Kjellerstedt äskad pension af 2,500 kronor årligen måtte af Riksdagen beviljas.

*Om pension för
Afvittrings-
styresmannen
P. A. Kjeller-
stedt.*

Efter uppläsning häraf anförde

Herr Ivar Månsson: Jag har icke kunnat finna det lämpligt att man lemnar bifall åt Kongl. Maj:ts här föreliggande framställning. Vi känna nemligen till, att särskilda bestämmelser äro gifna för landtmäteristatens pensionering och hvilka bestämmelser gälla för såväl förste landtmätare som ock kommissions- och afvittringslandtmätare. Jag vill minnas, att det var vid 1877 års riksdag, som Kongl. Maj:t gjorde framställning om förhöjning af pension för kommissionslandtmätare. Denna framställning afslogs emellertid af Riksdagen och någon förhöjning dervidlag blef sålunda ej vidtagen. Den här ifrågavarande mannen är egentligen kommissionslandtmätare. Han har visserligen varit anställd såsom styresman vid afvittringsverket och därför åtnjutit arvode. Nu kan jag ej finna det lämpligt, att Riksdagen, utom i särdeles utomordentliga fall, frångår de grundsatser, som gälla i fråga om tjenstemäns pensionering i allmänhet, och icke heller kan jag anse det här föreliggande fallet vara ett sådant utomordentligt tillfälle, hvarvid Riksdagen bör afvika från gifna bestämmelser. Den nu ifrågavarande styresmannen är för närvarande berättigad att åtnjuta pension, vare sig han betraktas såsom afvittringslandtmätare eller kommissionslandtmätare. — I förra fallet eger han uppbära i pension 2,000 kronor, enligt hvad som bestämdes, om jag minnes rätt, vid 1875 års riksdag, på grund af en Riksdagens skrivelse. Betraktas han åter såsom kommissionslandtmätare, eger han att åtnjuta pension såsom sådan, och den omständigheten, att han under sista tiden varit styresman för afvittringsverket, kan enligt min åsigt icke utöfva någon sådan utomordentligt stor vikt, att han i anledning deraf skall tilldelas en så hög pension, som nu föreslagits. Dessutom är att märka, att hans inkomster af ifrågavarande befattning icke hafva egenskapen af lön, utan af

Om pension för
Afvittrings-
styresmannen
P. A. Kjeller-
stedt.
(Forts.)

arfvode. Det skulle således blifva en ny sak, om Riksdagen skulle vilja beträda den bana, att bevilja en tjänsteman pension till följd deraf att han innehade ett arfvode.

På grund af alla dessa skäl tager jag mig friheten att yrka afslag å Kongl. Maj:ts framställning samt hemställa att den ifrågavarande tjänstemannen allenast måtte tilldelas den pension, hvartill han enligt förut gifna bestämmelser är berättigad.

Herr Aug. Peterson: Då denna fråga var föremål för behandling på Stats-Utskottets första utgiftsafdelning, blef den vid företagen votering afslagen, men då frågan förekom till handläggning i Stats-Utskottet in pleno, anställdes ny votering, dervid den bifölls. Der anfördes såsom skäl för sådant bifall, att den ifrågavarande landtmätaren nedlagt så mycket arbete i sin tjensteutföring att det vore aldeles makalöst. Jag vill visserligen icke förneka att så varit förhållandet. Men jag kan dock ej underlåta att anmärka, att det varit hans skyldighet såsom tjänsteman att göra så mycket som han förmått. Jemför man hans arbete såsom afvittringslandtmätare med en kommissionslandmätares arbete, så tror jag, att detta senare är lika mödosamt och sträfsamt som det förra. Båda måste gå mycket och arbeta mycket ute å fältet. Det är en ovilkorlig pligt för såväl den ene som den andre att sköta sin tjenst. Vid sådant förhållande och då en kommissionslandtmätare icke åtnjuter högre pension än 900 kronor, men den nu ifrågavarande tjänstemannen skulle såsom afvittringslandtmätare vara berättigad till en pension af 2,000 kronor, så anser jag detta belopp vara fullt tillräckligt, utan att den förhöjning deri vidtages, som Kongl. Maj:t föreslagit.

För min del yrkar jag således afslag å Stats-Utskottets hemställan.

Herr Statsrådet Lagerstråle: Att erhålla pension såsom afvittringslandtmätare, dertill borde väl den ifrågavarande personen minst vara berättigad, men Kongl. Maj:ts framställning afser att bereda 500 kronors högre pension dertill att han tjenstgjort såsom styresman för afvittringsverket alltsedan år 1865. Det är naturligtvis af stor vikt för afvittringsverkets framgång i vårt land, att åt dem, som förordnas att vara styresmän för detsamma, beredas sådana ekonomiska fördelar, att man till dessa befattningar kan erhålla personer, som besitta de lämpligaste egenskaperna och den största förmågan att leda detta för landets utveckling viktiga värf. Den löneinkomst, Kjellerstedt åtnjuter, är 3,500 kronor jemte ett honom sedan år 1875 beviljad tilläggsarfvode af 200 kronor. I förhållande till detta arfvodes belopp är den föreslagna pensionen visserligen icke öfverdrifven. Den är 500 kronor mindre, än Konungens Befallningshafvande i länet och Statskontoret förordat. De omnämnda myndigheterna hafva nemligen hvar för sig föreslagit 3,000 kronor, men Kongl. Maj:t har på angifna skäl ansett, att beloppet kunde nedsättas till 2,500 kronor, och då inom Utskottet, såvidt dess betänkande utvisar, någon meningsskiljaktighet icke synes hafva förekommit vid frågans slutliga afgörande, hoppas jag, att Kammaren skall bifalla hvad Stats-Utskottet sålunda förordat.

Herr Helligrén: Då jag i Stats-Utskottet deltagit i det beslut, hvartill Utskottet kommit i denna fråga, får jag yrka bifall till Utskottets förslag.

*Om pension
för Afvittrings-
styresmannen
P. A. Kjeller-
stedt.
(Forts.)*

Af det statsrådsprotokoll, som finnes bifogadt den Kongl. propositionen, synes att Kjellerstedt varit afvittringslandtmätare i $6\frac{1}{2}$ år, kommissionslandtmätare i 13 år och derefter äfven 13 år styresman för afvittringsverket i Vesterbottens län.

Herr Ivar Månsson tycktes med sitt anförande vilja antyda, att Kjellerstedt vore endast kommissionslandtmätare, men man skall tänka på, att han ännu tjenstgör såsom styresman för afvittringsverket, och detta är en stor skilnad, alldenstund han icke såsom styresman för afvittringsverket kan sysselsätta sig med kommissionslandtmätaregöromål, utan uteslutande måste egnas åt sin nämnda befattning. Han har under sig minst 20 afvittringslandtmätare, öfver hvilka han har uppsigt och hvilkas arbeten vid afvittringarne han skall öfvervaka. Jag har särskild kännedom om huru besvärliga och mödosamma dessa arbeten äro, synnerligast nu sedan afvittringarne börjat i Lappmarken, då han mest hela somrarne måste vara ute på resor och färdas fram på obanade vägar i dessa fjelltrakter.

Det synes också af ofvannämnda bilaga till den Kongl. propositionen, att denne tjensteman har med särdeles nit fullgjort sina åligganden, och då man besinnar hans långa tjenstetid inom afvittringsverket, så vore det i min tanke högst orättvist att nu neka honom denna pension.

En annan sak, som bör läggas honom till förtjenst, är att han på egen bekostnad öfver Vesterbottens läns nedra del upprättat karta, och i den mån afvittringsverket fortgår i Lappmarken lär han äfven der ämna vidtaga samma åtgärd.

Jag får således på det varmaste förorda bifall till Stats-Utskottets förslag.

Häruti instämde Herr Hægström.

Herr Widmark: Jag har begärt ordet egentligen till följd af ett yttrande af en talare på skånebänken. Han uttalade den förmodan, att afvittringsstyresmannen Kjellerstedt skulle ega rätt att uppbära pension såsom afvittringslandtmätare. Så är likväl icke förhållandet. Någon pensionsrätt för en afvittringsstyresman finnes icke, såvida han ej tillika är verklig afvittringslandtmätare. För öfrigt är, såsom här blifvit antydt, afvittringsstyresmannabefattningen i de norrlandska länen en af de mest mödosamma och svåra befattningar, som finnas.

Det är dessutom vitsordadt, att den ifrågavarande personen med skicklighet, ordningssinne och nit skött sin befattning. Vid sådant förhållande och då en afvittringsstyresmannabefattning närmast är att jemföra med en förste landtmätaretjenst, och förra Riksdagen bestämt pensionen för en förste landtmätare till 2,500 kronor vid uppnådd 60 års ålder, yrkar jag bifall till Stats-Utskottets föreliggande förslag.

Om pension
för Afvittrings-
styresmannen
P. A. Kjeller-
stedt.
(Forts.)

Friherre Koskull: Jag ber att få yrka afslag å Stats-Utskottets hemställan, och jag gör det så mycket hellre, som Utskottet sjelft i 17:de punkten af förevarande betänkande förordat åt en kommissionslandtmätare en pension af allenast 400 kronor.

Härmed var öfverläggningen slutad. Propositioner gäfvos såväl på bifall till Utskottets hemställan som ock på afslag derå; och förklarade Herr Talmannen sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Som votering begärdes, blef en så lydande omröstningsproposition uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 15:de punkten af utlåtandet N:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan.

Omröstningen försiggick; och befans vid röstsedlarnes sammanräkning, att 88 ledamöter röstat ja mot 65, som röstat nej, i följd hvaraf Utskottets förslag bifallits.

Mot det sålunda fattade beslutet reserverade sig Herr *Olof Jonsson*.

Om understöd
för aflidne Fil.
doktorn S. T.
Göranssons tre
minderåriga
barn.

Punkten 16.

Af Kongl. Maj:t var föreslaget, att aflidne föreståndaren för tekniska elementarskolan i Borås, Fil. doktorn S. T. Göranssons tre minderåriga barn, sönerne Herman Samuel, och Axel Gustaf samt dottern Hilda Maria, måtte uppföras å allmänna indragningsstaten till åtnjutande från och med 1879 af ett årligt understöd till belopp af 100 kronor hvardera, att utgå till dess de hvar för sig uppnått 18 års ålder samt derefter, för sonen Axel Gustaf och dottern Hilda Maria, så länge de af sjukdom vore urständsatte att genom eget arbete i väsentlig mån bidraga till sitt upphålle samt jemväl i öfrigt saknade utväg att sig försörja.

Utskottet hade tillstyrkt,

att Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning måtte vinna Riksdagens bifall.

Herr Joh. Andersson i Tenhult yttrade: För min del kan jag icke gilla den grundsatsen, att staten skall pensionera icke blott sjelfva embetsmannen utan äfven hans enka och barn, och derfore yrkar jag afslag å Stats-Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Ekenman: Då reservant icke finnes antecknad vid denna punkt, hade jag icke väntat någon diskussion i frågan; men då jag finner att jag i detta fall misräknat mig, måste jag med några ord bemöta hvad den siste talaren anfört.

Doktor Göransson var i 20 år lärare vid Borås tekniska elementarskola och gjorde sig derunder fördelaktigt känd för det sätt, hvarpå han skötte sin befattning. Han vann också i hög grad sina medborgares förtroende, till bevis hvarpå jag kan anföra, att han blef vald till riksdagsman för den valkrets jag nu har äran representera, ehuru hans död hindrade honom att utöfva detta förtroende. Hans duglighet har också af Riksdagen varit erkänd i det Riksdagen såsom vedermäle derå beviljat hans enka pension.

Men, säger den siste talaren, vi vilja icke, att pensionsrätten skall utsträckas äfven till barnen; det är principvidrigt.

I det fallet ber jag att få i Kammarens minne återkalla, hurusom Riksdagen förra året beviljade pension åt en framstående krigares barn. Skulle således nu Kammarens åsigt blifva den, som af den siste talaren uttalades, vore detta ett bevis derpå, att svärdets ära i denna Kammare vägde tyngre i vågskålen, än de fredliga idrotternas. Mot en sådan åsigt ber jag att få protestera och jag gör mig förvisad om, att Kammaren skall gifva mig rätt uti min uppfattning och bifalla hvad Stats-Utskottet föreslagit, hvilket jag nu vågar yrka.

Herr Aug. Börjeson förenade sig med Herr Ekenman.

Herr C. A. Larsson: Skulle man afslå detta lilla anslag, som icke gör mera än 100 kronor om året för hvart af de 3 barnen, och låta saken komma till gemensam votering, så vore detta verkligen att sila mygg och svälja kameler. Icke bör man väl hålla så noga på formerna, och då det gäller fader- och moderlösa barn, så är detta skäl så talande, att en gemensam votering med fullkomlig säkerhet skall skaffa dem detta lilla bidrag, och då tycker jag verkligen att det ser hederligare ut att bevilja det utan sådana omgångar.

I detta yttrande instämde Herr Ake Andersson.

Herr Granlund: Ehuru jag har fullkomligt hopp, att Kammarerna skall bevilja denna pension, är det mot den princip, Herr Johan Andersson i Tenhult uttalat, som jag vill protestera. Han har sagt, att vi icke böra utsträcka pensionsrätten äfven till tjänstemäns barn. Här är fråga om fortfarandet af en pension, som en stackars obemedlad enka nyligen erhållit såsom bidrag till uppfostran af sina barn. Nu hafva dessa barn blifvit äfven moderlösa, och de synas mig då ännu mera vara i behof af detta lilla understöd för sin uppfostran, än då modren lefde och åt dem kunde egna en moderlig vård.

Jag yrkar bifall till Stats-Utskottets förslag.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad och propo-

Om understöd för aflidne Fil. doktorn S. T. Göranssons tre minderåriga barn.
(Forts.)

sitioner gifvits i öfverensstämmelse med de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkten 17.

Blef jemväl bifallen.

*Om pension
för Stats-
kommissarien
B. B. Johans-
sons enka.*

Punkten 18.

Kongl. Maj:t hade föreslagit, att för Statskommissarien Bruno Bernhard Johanssons enka, *Sigrid Johansson*, född Petré, måtte å allmänna indragningsstaten uppföras en årlig pension af 400 kronor, att från och med 1879 till henne utgå, så länge hon förblefve enka; och hade uti en inom Riksdagens Första Kammare väckt motion (N:o 5) Herr G. H. Stråle föreslagit, att pensionsbeloppet måtte bestämmas till 800 kronor.

I anledning af dessa framställningar hade Utskottet gjort följande hemställan:

“att, med afslag å Herr G. H. Stråles förslag, den för Statskommissarien B. Johanssons enka, *Sigrid Johansson*, född Petré, äskade pension af 400 kronor må af Riksdagen beviljas, att från och med innevarande år utgå så länge hon förblifver enka.”

Sedan denna hemställan, mot hvilken Grefve S. Lagerberg inom Utskottet reserverat sig, blifvit uppläst, anförde

Herr C. A. Larsson: Äfven i denna punkt skulle jag önska att Andra Kammaren måtte göra hvad Första Kammaren redan gjort och tillägga 200 kronor i pensionen till Statskommissarien Johanssons enka, i anledning af Herr Stråles i ämnet väckta motion. Inom Utskottet var det visserligen fråga om att öka beloppet till 600 kronor, men man ville icke frångå den en gång för alla fattade principen att icke tillstyrka pension, hvarom endast enskild motionär gjort framställning. Då emellertid Kammaren är i sin goda rätt att följa Första Kammarens exempel och bevilja dessa 200 kronors förhöjning, hemställer jag att Kammaren måtte göra det utan att derom ställa till en gemensam votering. Såsom ett motiv för detta tillägg ber jag att få upplysa, att Statskommissarien Johansson gjort sig hos Riksdagen fördelaktigt känd såväl under Stats-Utskottets arbeten som äfven vid åtskilliga statsrevisioner. Dessutom vill jag ytterligare nämna, att hans efterlemnade maka medförde i boet omkring 40,000 kronor, fädernearf, hvilka gått åt sedan hon gifte sig, så att hon nu står utan medel till sitt och barnens underhåll. Det är visserligen en lycklig händelse, att enkefru Johansson åtnjuter pension från civilstatens pensionsinrättning, men då det gäller att uppfostra de små barnen, som just nu äro i den ålder att de behöfva större understöd än annars, torde en sådan förhöjning som jag föreslagit ej anses obehöflig.

Herr Adlersparre förenade sig med Herr C. A. Larsson.

Herr Hedin: Äfven jag instämmer i den förste talarens yttrande och hemställan.

Såväl i Stats-Utskottets motivering som i Kongl. Maj:ts proposition i frågan är omnämndt att Statskommissarien Johansson nödgades på grund af sjuklighet taga afsked. Detta uttryck är dock icke fullt korrekt, ty från tjensten kunde han väl ändå icke endast på grund af sjuklighet utan eget medgifvande skiljas. Jag tror derföre att man skulle uttrycka sig bättre och riktigare om man sade att han lojalt fogat sig efter en uttryckt önskan, att han måtte lemna sin befattning för att icke stå i vägen för genomförandet af den nya organisationen af Statskontoret och möjligen äfven för andra personers befordran. Hade han kvarstannat något längre på sin plats, så skulle det pensionsbelopp, hvarom Kongl. Maj:t nu hemställt, tillfallit hans enka såsom en rättighet, hvarom man icke behöft särskildt anhålla. Jag är dessutom fullt förvissad om att, vare sig Kongl. Maj:t eller enskild motionär, på grund af de förtjenster den afiidne nedlagt vid riksdagsarbetet, gjort framställning om beviljande af det belopp, som svarar emot skilnaden mellan det af Kongl. Maj:t begärda och det af den förste talaren påyrkade, skulle detta säkerligen icke hafva förvägrats.

Innan jag slutar ber jag att få tillägga, att då Stats-Utskottet icke frångått Kongl. Maj:ts proposition i frågan, har Utskottet ställt sig på fullt korrekt ståndpunkt, emot hvilken ingenting kan vara att invända.

Vidare anfördes icke. Propositioner gäfvos ej mindre på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick än ock på det af Herr Carl Anders Larsson framställda yrkande; och som den senare propositionen besvarades med öfvervägande ja, hade Kammaren således bifallit Utskottets hemställan med den förändring, att det ifrågavarande pensionsbeloppet höjdes till 600 kronor.

Punkten 19.

Bifölls.

Punkten 20.

Utskottet hade hemställt,

att, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, Riksantiqvariens m. m. Bror Emil Hildebrand måtte från och med månaden näst efter den, då afsked blefve honom beviljad, få under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 6,000 kronor.

Om pension för Riksantiqvariens B. E. Hildebrand.

Herr Sven Nilsson i Efveröd, hvilken jemte Herrar P. O. Hörnfeldt, Ola Andersson i Burlöf, J. E. Johansson och Nils Pettersson inom Utskottet anmält reservation mot nämnda hemställan, begärde, efter dess uppläsning, ordet och anförde: Emot den föredragna punkten har jag anmält min reservation, och jag ber nu att få anfiva mina

Om pension
för Riksanti-
quarien B. F.
Hildebrand.
(Forts.)

skäl därför. Såsom vi erinra oss, aflät Kongl. Maj:t till sistlidne Riksdag en proposition om beviljande af 4,800 kronors pension åt Professoren Arrhenius, hvilken uppburit 6,000 kronor i lön förutom fri bostad och vedbrand. Ehuru derom väckts motion, att denne tjänsteman skulle få hela lönen i pension, medgaf dock icke Riksdagen större pension än den af Kongl. Maj:t föreslagna, eller 4,800 kronor, och det förefaller mig som det vore en inkonsequens af regeringen att nu begära 6,000 kronor i pension åt en tjänsteman, som med afseende å sina förtjenster torde kunna jämföras med den nyssnämnde. Jag tror därför att regeringen hade gjort riktigast uti att föreslå pensionens belopp till 4,800 kronor, utgörande 80 procent af lönen, eller samma pension som andra med nu ifrågavarande tjänsteman likställda åtnjuta, och då jag vill att åtminstone Riksdagen icke gör sig skyldig till en inkonsequens derigenom, att den beviljar Riksantikvarien Hildebrand större pension än den, hvaraf Professoren Arrhenius kommit i åtnjutande, får jag yrka att Utskottets förslag på det sätt bifalles, att summan nedsättes från 6,000 till 4,800 kronor.

I detta anförande instämde Herr *Hübnette*.

Herr Adlersparre: Jag gör mig icke skyldig till någon öfverdrift, då jag säger, att af alla de pensioner, som är efter år af Riksdagen beviljats, ingen varit mera berättigad och välförtjent, än den nu begärda. Den åldrige riksantikvariens mångåriga och ovanligt förtjenstfulla verksamhet är också så allmänt känd, att Riksdagens bifall till hvad Kongl. Maj:t föreslagit och Stats-Utskottet tillstyrkt icke kan betvivlas. Det är icke heller egentligen för att förorda pensionen, som jag begärt ordet, utan endast för att till den ärade talare, som före mig hade ordet, göra en vördsam hemställan, om det icke vore både klokare och bättre att nu göra en fullt berättigad eftergift af egna åsigt. Motståndet kan sannerligen icke hindra Riksdagens bifall; det skulle endast grumla detsamma, så att det icke blir så rent och Riksdagen värdigt, som det borde blifva. Ett enhälligt bifall deremot blefve lika hedrande för gifvaren som för mottagaren, och jag beder den ärade talaren, att han välvilligt måtte behjerta om icke så är förhållandet.

Chefen för Kongl. Ecklesiastik-departementet, Herr Statsrådet Malmström: Det kan icke bestridas, att det är någonting högst ovanligt, att pension för en tjänsteman begäres till hela beloppet af hans afföningsförmåner, såväl lön som tjänstgöringspenningar. Emellertid tror jag icke att, om denna framställning nu bifalles, man har anledning befara, att detta skall blifva något farligt prejudikat för framtiden; fast mera vågar jag påstå, att det skulle vara en vinst för staten, om den vore i tillfälle att oftare bevilja lika hög pension under enahanda förhållanden, som här föreligga, det vill säga åt en embetsman, som intill uppnådda 73 år med oförminskade krafter och oförtröttadt nit fullgör ett embete, som under en tidpunkt af icke mindre än 42 år hvilat på hans skuldror. Om Riksantikvarien Hildebrand, då han fyllt 65 år, hade begärt afsked med en pension motsvarande

80 procent af hans lön, som då utgjorde 5,000 kronor, så kan jag icke föreställa mig, att en sådan begäran skulle blifvit af Riksdagen afslagen; och derigenom, att han hitintills stannat qvar på sin plats, har han sålunda besparat statsverket utgifter för en pension till belopp af 4,000 kronor under åtta år, utan att derigenom tjensten i någon den ringaste mån blifvit lidande. Äfven detta anser jag vara en omständighet, som vid frågans afgörande förtjenar att beaktas. Detta i fråga om den finansiella sidan af saken; men den har äfven en annan sida, och denna anser jag vara af ännu större betydelse. Här föreligger nemligen icke allenast en mer än vanligt lång tienstetid, utan, hvad ännu mera är, en verksamhet af lika ovanlig förtjenst. Den som erinrar sig, hvad statens historiska samlingar voro för 30 år sedan, och vet hvad de nu äro, den som sett, huru dessa samlingar under denna tid vuxit ut och blifvit, icke blott i afseende på rikhaltighet utan ännu mera genom sin vetenskapliga uppställning och anordning, i sitt slag ett af de förnämsta och mest lärrika muséer i världen, han måste äfven medgifva, att den man, under hvars ledning och i kraft af hvilkens synnerliga, aldrig tröttade intresse denna förvandling försiggått, har på sin plats gjort sig väl förtjent af fäderneslandet. Ifrån detta museum, och sålunda i väsentlig mån från Riksantikvarien Hildebrands verksamhet, har spridt sig denna kärlek till fornforskningen, som på senare tider visat sig i alla delar af vårt land; derifrån har också utgått den vetenskapliga riktning, som dessa forskningar hos oss fått. Jag tror derföre, att Kongl. Maj:t haft fullgoda skäl för den framställning om pension för Riksantikvarien Hildebrand, som i den nådiga propositionen blifvit gjord.

*Om pension
för Riksanti-
quarien B. E.
Hildebrand.
(Forts.)*

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Jag har aldrig förnekat de stora tjänster, Riksantikvarien Hildebrand gjort vårt land, men jag ber att i herrarnes minne få återkalla, att lika vackra loford, som nu gifvits honom, gäfvos i fjol åt Professoren Arrhenius, då det var fråga om att äfven han skulle få en pension af 6,000 kronor. För min del är jag äfven förvissad, att de, som då gäfvo dessa vackra vitsord åt Professoren Arrhenius, hade fullkomligt rätt, och om Riksantikvarien Hildebrand således nu får hvad som af Kongl. Maj:t föreslagits, har man otvifvelaktigt gjort Professoren Arrhenius en stor orättvisa, då han lika väl gjort sig förtjent af den högre pensionen som Hildebrand, och jag tror derföre, att det icke kan vara rätt att nu bifalla hvad man då afslog. Det är sålunda endast derföre, att jag icke vill att Riksdagen skall göra sig skyldig till en inkonsequens, som jag vidhåller mitt förut framställda yrkande, helst då jag anser att en pension af 4,800 kronor är fullt tillräcklig för den nu ifrågavarande personen, likasom den var förlidet år för Professoren Arrhenius.

Herr Aug. Peterson: De vackra vitsord om den ifrågavarande tjänstemannens ådagalagda skicklighet, som äro lemnade såväl uti Kongl. Maj:ts proposition som från statsrådsbänken, lär icke någon vilja bestrida, utan allmänna meningen är utan tvifvel, att han är en utmärkt man och väl förtjent af detta vitsord. Men, såsom den föregående

Om pension
för Riksanti-
qvariern B. E.
Hildebrand.
(Forts.)

talaren nämnde, lika vackra vitsord lemnades äfven i föl om en annan tjänsteman, åt hvilken det då var fråga att bevilja pension. Och huru intressant det än var att höra omtalas det myckna han utträttat och till hvilket gagn hans verksamhet varit, beviljade dock Riksdagen icke honom så stor pension, som blifvit föreslagen. Förhållandet är nu alldeles detsamma. Riksantiqvariern Hildebrands utmärkta egenskaper äro värda allt erkännande, men jag hemställer om icke han kan anses böra vara nöjd med en pension, lika stor som den, hvilken beviljades Professoren Arrhenius förlidet år, eller 4,800 kronor. Såvidt jag förstår, bör detta belopp vara fullt tillräckligt, i synnerhet under nuvarande förhållanden, och i likhet med Herr Sven Nilsson yrkar jag derföre att den begärda pensionen måtte nedsättas till nyssnämnda belopp.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner, i öfverensstämmelse med de yrkanden som förekommit, dels på bifall till Utskottets hemställan oförändrad och dels på antagande af det förslag, Herr Sven Nilsson framställt; och förklarade Herr Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förra meningen. Votering blef begärd och anställdes, enligt en af Kammaren godkänd, så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 20:de punkten af utlåtandet N:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren beviljat den ifrågavarande pensionen till nedsatt belopp, 4,800 kronor.

Röstsedlarne sammanräknades och visade 79 ja mot 82 nej; i följd hvaraf beslut fattats i enlighet med nej-propositionen.

Som tiden nu långt framskridit, uppsköts den vidare föredragningen af förevarande utlåtande till kl. 7 e. m., då Kammarens ledamöter genom utfärdadt auslag kallats att åter sammanträda.

§ 3.

Herr Talmannen tillkännagaf att Herr *E. Behmer*, enligt insändt läkarebetyg, tills vidare vore af sjukdom förhindrad att lemna sin bostad, äfvensom att hos Herr Talmannen anmaldt blifvit, det Herr *S. Awell* denna dag, i följd af irakad opasslighet, nödgats från Kammarens samlingsrum aflägsna sig.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.